Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

Газетэмнай 1921 оной декабриин 21-һээ гарана | № 42 (13531) | 1974 оной февралиин 19, вторник | Сэн 2 мүнгэн

БУРЯАДАЙ УРАН ЗУРААШАДАЙ СЪЕЗД

Үсэгэлдэр Улаан-Үдэ хотодо. М. Горькиин нэрэмжэтэ республиканска библиотекын зал соо республикымнай уран зураашадай хоёрдохи съезд боложо үнгэрбэ. Үнгэрһэн үе сос Буряадай уран зураашадай бүтээһэн зохёолнуудые зүбшэн хэлсэхээ, зохёохы ажалай саашанхи зорилгонуудые тодорхойлхоёо республикымнай уран биирэтэн, эрдэм наукын түлөөлэгшэд, искусство шэнжэлэгшэд, партийна, советскэ органуудай хүдэлмэрилэгшэд сугларба.

РСФСР-эй уран зураашадай холбооной правлениин секретарь, СССР-эй Уран зурагай наукануудай академиин гэшүүн-корреспондент **А. Н. Осипов,** РСФСР-эй уран зураашадай холбооной правлениин секретарь, РСФСР-эй габьяата уран зурааша **С. М. Бескинская,** РСФСР-эй уран зурагай фондын түрүүлэгшын орлогшо **А. В. Гильченко** болон бусад айлшад съездэ хабаадалсаба.

Буряадай уран зохёолшодой холбооной правлениин тоосоото элидхэлые түрүүлэгшэ **С. Р. Ринчинов** хэбэ.

Һүүлээрнь ревизионно комиссиин түрүүлэгшэ **Т. А. Рудь** элидхэл хээ.

Тоосоото элидхэлые зүбшэн хэлсэлгэдэ олон хүн хабаадаба. **Д-Н. Дугаров, А. Хомянов, А. Сахаровская, И. Соктоева, Д. Жалсараев, В. Архипов, Ю. Чирков, Г. Павлов, Ж. Батуев, А. Борцов, А. Тимин, А. Осипов, Г. Баженов, Ц. Балбаров** болон бусад үгэ хэлэбэ. КПСС-эй обкомой секретарь **А. А. Бадиев** съездэ хабаадалсажа, дэлгэрэнгы үгэ хэлээ.

Һүүлээрнь республикын уран зохёолшодой шэнэ правлени, ревизионно комисси һунгагдаба.

Энээгээр уран зураашадай хоёрдохи конференци худалмэреэ дүүргэбэ.

ТОДОРХОЙЛХЫ ЖЭЛЭЙ ГАБШАГАЙ АЛХАМУУД

УГТАМЖЫН ТҮСЭБ— гектарай 21 центнер

Партида, совет арадта КПСС-эй ЦК-гай хандаһан Хандалга дотор хэлэгдэһэн «мүнөө манда бии байһан бүхы юумэн, үглөөдэр бидэнэй туйлаха юумэн өөһэдһөөмнай, совет хүн бүхэнэй зохёон байгуулхы шадабариһаа, ушар ёһо байн мэдэлгэһээ, түсхай бэлэдхэлһээ, харюусалгын мэдэрэл ба журамһаа дулдыдаха» гэһэн мүрнүүдые уншахадаа, намда, манай бригадын гэшүүдтэ сэхэ хандаһан үгэнүүд гэжэ ухаандаа хадуун абааб. Нээрээшье тиимэл даа. Үйлэдбэри дээрэ сэхэ ажаллажа байһан бидэнһээ, хүн бүхэнһөө бүхы юумэн дулдыдаха. Мүнөө жэлэй үндэр баян ургасын түби заяан таряашадай гарта гэжэ сэхэ хэлэлтэй.

Манай «Родина» колхоздо тракторна таряан ажалай дүрбэн бригада тоологдодог. Тэдэнэй нэгые би найдахан жэлээ хүтэлбэрилэнэб. Энэ хугасаада гектар бүриһөө дунда зэргээр 16—19 центнерһээ доошо ургаса абажа үзөөгүйбди. Гансал үнгэрэгшэ жэлдэ гектарһаа 10,3 центнер ороохо хуряагаабди. Ушарынь хадаа 1900 гектар ороохото ургамалдаймнай хахадынь мүн жэртэ сохюулжа хосорһон юм. Тэрэгүй һаань, гектарай адагынь 19 центнер ургаса абтахаар байһан. Байгалиин хохидолдо оробошье, нэгэшье хоолос саһан дарууланггүй, килограммшье ороохо гээлтэдэ оруулангүй үсөөхэн үдэрнүүдтэ хуряалгаяа дүүргэжэ, 20 мянга гаран центнер таряа амбаартаа хаажа абаа һэмди.

Мүнөө жэлдэ бидэ 1930 гектарта ороохото ургамал тарижа, гектар бүхэнһөө 18 центнер ороохо хуряаха түсэбтэйбди.

Газарай гектар бүхэниие, машина бүхэнөө бүри ехэ үрэтэйгөөр ашаглажа, хүдөө ажахыгаа улам саашадань хүгжөөхын тула бригадымнай гэшүүд нэгэ хүн шэнгеэр ажаллаха гэжэ коллективэйнгээ зүгһөө мэдүүлхэ хүсэлтэйб. Түрэл партиингаа Хандалгые бригадымнай гэшүүд үнэн зүрхэнһөө халуунаар угтаад, мүнөө жэлдэ бүри эршэтэйгээр ажаллажа, үндэр баян ургаса хуряаха гэжэ шиидэз.

Партида, совет арадта КПСС-эй ЦК-гай хандаһан Хандалга бригадынгаа суглаан дээрэ зүбшэн хэлсэжэ, угтамжын түсэб табихадаа, юһэдэхи табан жэлэй хуби заяае тодорхойлхо 1974 ондо гектар бүриһөө 21 центнерһээ (түсэбнай 18 центнер) бага бэшэ ороохо таряа ургуулха гэжэ шиидэзбди. Тиигэбэл табан жэлэй даабари үлүүлэн дүүргэгдэхэ. Хэлэһэндээ хүрэхэ, хараалһанаа бэелүүлхэ арга боломжо бидэндэ дүүрэн **бии. Нэн түрүүн хүсэд хүрэхэ** үрэһэн сэбэрлэгдэжэ, тарилгын шанарта хүргэгдэн хэй. Тарилга 1-дэхи, 2-дохи классай үрэһөөр хэгдэхэ. 262 га хара, 800 гектар намарай паартайбди. Намартаа 150 гектар тарялаланда 225 центнер минеральна үтэгжүүлгэ оруулагданхай. Мүнөө колхоздомнай 30 тонно минеральна үтэгжүүлгэ, 25 тонно аммиагай уһан асарагдаад байна. Хабартаа тэдэнээ полидоо оруулхабди. Үнгэрэгшэ үедэ бидэ 6000 гаран тонно наг шэбхэ гаргаабди. 500 гектарта хүр саһа тогтоохо хүдэлмэри түлэг дундаа ябажа байна. Бригададамнай гэнжэтэ 7, мөөртэ 2 трактор, 9 комбайн тоологдодог. Хабарай тарилгын, таряа хуряалгын үдэрнүүдтэ механизаторнуудаар дуталдадаггүйбди. Бүхы оньһон **техникэ хоёр халаанда хүдэлгэгдэдэг. Мүнөө бидэнэй хүдэлмэриин үдэр бүхэн үндэр баян ургаса туйлаха хэрэгтэ зорюулагданхай. Оньһон техникэ заһабарилга** дүүрэхэ дүтэлөө. Мастерскойдо гэнжэтэ нэгэ трактор заһабарилагдахань. Плуг, сеялкэнүүд бэлэн болонхой. Үдэшэндөө механизаторнууд агрономическа һуралсалда хабаадана, мэргэжэл шадабаряа дээшэлүүлгын һургуулида ябана. Олонхи трактористнууднай хоёрдохи классай. Тиимэһээ нэгэдэхи классай болохоор шалгалтада олохон хүнүүд бэлдэжэ байнхай.

Баян ургаса туйлахам гэбэл, нэн түрүүн газараа һайнаар, гүнзэгыгөөр хахалха хэрэгтэй. Механизатор бүхэн дааһан ажалдаа **ха**рюусалга ехэтэйгээр хандадаг. Жэшээнь, аха дүүнэр Михаил, Филипп, Михаил Варфоломеевтэн, С. Д. Иванов, Г. Н. Сажина, В. Н. Евсеев, К. Загидулин, В. Зелянин болон бусад механизаторнууд ажалдаа нэгэшье голодоһо гаргадаггүй. Нёдондо Филипп Феоктистович Варфоломеев 470 га таряа сабшажа, 4500 центнер ороохо суглуулан сохижо, колхоз соогоо түрүү һуури эзэлһэн. Тиихэдэ тэрэнэй аха Михаил Феоктистович хоёрдохи һуури эзэлһэн юм. Үнинэй тракторист С. Д. Иванов үнгэрэгшэ жэлдэ 1500 эталонно га зөөлэн халалга хэжэ, ажахы соогоо баһал эрхимлэжэ гараһан байха юм.

Үрэһэн, тарилгын болзор, хуряалга тухай өөрынгөө бодомжо хэлэхэ байнаб. Манда гансал «онохойская-4» сортын үрэһэн хэрэглэгдэнэ. «Саратовская-65», «Бурятская» сортын үрэһэн баян ургаса үгэдэг гэжэ мэдээжэ болонхой. Тиин үрэһэнэй ажахы гэжэ тоологдодог «Заганский» колхоз хангалтагүйгөөр ажаллана гээшэ ха. Аймагайнгаа колхоз, совхозуудые дээрэ дурдаһан үрэһөөр хангажа шаданагүй. Ядахын сагта 50 гектарта «Бурятская» сортын ороохо тарибал, саашадаа бидэ энэ сортын үрэһөөр өөһэдыгөө хангажа шадаха һэмди. Манай эрхэ байдалда эртын ороохото ургамал майн 2—3-һаа тарижа эхилээд, 14—15-да дүүргэхэдэ, эгээл таарамжатай гэжэ һананаб.

Социалис мүрысөөнэй элсүүлхы хүсые дүүрэнээр хэрэглэхэ хэрэгтэ партийна организаци, колхозой правлени гол анхаралаа хандуулдаг. Бригаданууд, механизаторнуудай хоорондо мүрысөөн эмхидхэгдэнхэй. Ажалай алдар солын улаан туг правлениин дэргэдэ үргэгдэдэг. Мүрысөөнэй дүн саг соогоо согсологдожо, эли газарта үргэгдэдэг.

Партида, совет арадта КПСС-эй ЦК-гай хандаһан Хандалга хүсэн дээрэмнай хүсэ, з о р и г дээрэмнай зоригжол түрүүлбэ. Урдамнай ехэ зорилгонууд, харюусалгатай үдэрнүүд хүлеэжэ байна. Табан жэлэй тодорхойлхы, дүрбэдэхи жэлдэ бэелүүлхэ угтамжын түсэб-уялгануудаа бодотоор дүүргэхын тула бригадымнай гэшүүд ажалайнгаа эршэ үдэр бүри шангадхаха.

А. БИКМУЛИН,
Мухар-Шэбэрэй аймагай «Родина» колхозой тракторна 1-дэхи бригадын бригадир.

ФОТОРЕПОРТАЖ

ШЭНЭ ЖЭЛЭЙ „СЭСЭГХЭНҮҮД"

Февраль һара һалхитай, саһа бордоһотой, янгинама хүйтэн жабартай байжа, хонишод, малшадта бага бэшэ бэрхэшээл ушаруулна. Илангаяа мүнөө эхэ хонидой олоороо түрэжэ, хурьгадай хүнэгтэй ороо һон шэнгеэр үдэр, һүнигүй адхаржа байхадань бүришье бэрхэтэйхэн болоно.

Тиигэбэшье республика соогоо хонин һүрэг олоор үсхэбэрилдэг томо ажахынуудай нэгэн болохо Сэлэнгын совхоздо хурьгад һайнаар абтажа байна. Энэ ажахы үбэлэй һаранuудта 12 мянган хурьга, хабартаа 7 мянган хурьга абажа түлжүүлхэ ёһотой. Мүнөө түрүүшын зургаа мянган хурьгад абтанхай.

Наһаар залуушье һаа, хонин ажалай ёһотойл «профессор» болоһон Анатолий Акуловай отарада хурьгад түлэг адхаржа байнхай. Нёдондо малшадай бүхэсоюзна мүрысөөндэ һайн үрэ дүн туйлажа, тэрэ Ажалай Улаан Тугай орденоор шагнагдаа һэн.

— Энэ жэлдэ зуун эхэ хонин бүриһөө 120-һоо үсөөн бэшэ хурьга түлжүүлхэб гэжэ үгэеэ үгэнхэйб. Тэрэнээ заабол дүүргэхын тула шадалаараа тэмсэхэ хүн аабзаб даа, — гэжэ нүхэр Акулов хөөрэнэ.

Мүн энэ Сэлэнгын совхозой бэрхэ хонишон В. Г. Романова, залуушуул В. Д. Шойжамсуев, Ц-Е. Шиндаков гэгшэд хурьгадые һайнаар абажа байнхай.

Бүхыдөө энэ ажахын хонишод нёдондо 19,2 мянган хурьга түлжүүлжэ, зуун эхэ хонин бүриһөө дунда зэргээр 87 хурьга томо болоһон һаа, байгша ондо зуунһаа — 90 хурьга абахын түлөө тэмсэхэ юм.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: 1. Ахалагша хонишон А. М. Акулов. 2. (Зүүн гарһаа) совхозой главна ветврач А. С. Сутурин, Сэлэнгын аймгүйсэдкомой түрүүлэгшэ П. Ц. Цоктоев хонишон Ц. Ц. Балдановтай ажал тухайнь хөөрэлдэжэ байна.

В. ГАУЧЕНОВЭЙ
фототекст.

ХҮРШЭНЭР ЗОРИЛГОДОО ХҮРЭБЭ ГҮ?

ЗАГАРАЙН АЙМАГ — ПРИБАЙКАЛИИН АЙМАГ

АЙМАГУУДАЙ ХООРОНДЫН МҮРЫСӨӨНЭЙ 1973 ОНОЙ ДҮН ГАРГАХАДА

Республикын ниислэл хото — Улаан-Үдэтэй хаяа хадхажа оршодог эдэ хоёр аймагуудай ажалшад хоорондоо мүрысэжэ, городой ажалшадые һү, овощ, хартаабха гэхэ мэтэ эдеэ хоолой зүйлөөр хангаха гол шэглэлтэй. Эдэ харюусалгатай зорилгонуудаа үнгэрэгшэ жэлдэ хэр дүүргэжэ гарааб, хэниинь мүрысөөндэ түрүүлээб гэжэ хаража үзэе.

Мүрысэгшэ аймагуудай 1973 оной арадай ажахын түсэбэй дүүргэлтэ:

	Загарайн аймаг	Прибайкалиин аймаг
Тарянай ургаса (хуряагдаһан гектар бүриһөө центнерээр)		
ороохо таряан	9,0	11,9
хартаабха	60,7	61,0
овощ	151	156
Тэжээл бэлэдхэлгэ (проц.):		
үбһэн	87	71
сенаж	148	14
корнеплод	30	17
ногооной гурил	37	—
силос	46	80
Газар тариалангай продукци гүрэндэ худалдалга (проц.)		
ороохо таряан	72	—
хартаабха	87	59
овощ	92	49
Наг шэбхэ зөөлгэ (проц.):	90	43
Үрэһэ хүрэнгэ хаалга (проц.):		
ороохо тарянай	103	92
Намарай паар хахалалга (проц.):	58	68
Мал олошоруулха түсэбэй дүүргэлтэ (проц.):		
үхэр	97	98
тэрэ тоодо үнеэд	93	98
хонин	100,6	—
гахай	58	83
адуун	91	86
шубуун	59	—
100 эхэ мал бүриһөө түлжүүлэгдэһэниинь (толгойгоор):		
тугал	62	71
хурьган	60	—
поршоонхо	828	1367
унаган	60	52
Малай ашаг шэмэ:		
үнеэн бүриһөө — һүн (кг)	1631	1899
хонин бүриһөө — ноохон (кг)	2,3	—
тахяа бүриһөө — үндэгэн (тоо)	92	—
Мал ажалай продукци гүрэндэ худалдалга (проц.):		
мяха	103	98
һү	88	91
ноохо	93	—
үндэгэ	294	—

Эндэ толилогдоһон гол дүнгүүд дээрэһээ абаад харахада, мүрысэгшэ эдэ аймагуудай колхоз, совхозууд урдаа табигдаһан зорилгонуудаа бэелүүлжэ шадаагүй гэжэ элирнэ. Илангаяа овощ, хартаабхын ургаса тон бага байжа, эдэ продуктнуудые гүрэндэ худалдаха түсэб даабаряа дүүргээгүй.

Ниитын адууһа малые шэмэтэй һайн тэжээлээр хангаха асуудал эдэ аймагуудта хангалтагүйгөөр шиидхэгдэнэ. Ургаса ехэтэй куузику ургуулха, олон жэлэй ногоо тариха хэрэгтэ анхарагданагүй.

Энэл ушар шалтагаанһаа боложо, адууһа малай тоо олошоруулха түсэбые эдэнэр нэгэшье түрэлэй малаар дүүргээгүй һалаа.

ШЭНЭ УЯЛГА АБТАНА

Һаяхан Захааминай аймагай Михайловкын совхозой ажалшад партида, совет арадта КПСС-эй ЦК-гай хандаһан Хандалга болон бүхэсоюзна мүрысөө дэлгэрүүлхэ тухай КПСС-эй ЦК-гай тогтоолые һайшаан угтажа. Тиигэжэ газар тариалангай ургасые улам дээшэлүүлжэ, мал ажалай продуктнуудые элбэг ехээр абажа, гүрэндөө тарган мяха, торгон ноохо, һү ихээр худалдажа, адууһа малайнгаа тоо толгойе олошоруулжа, ашаг шэмыень эрид дээшэлүүлжэ, хүдөө ажахын продукциин өөрынь сэнгые хямдаруулжа, шанарыень һайжаруулхын тула социалис мүрысөөнэй эршэ бүри хүсэтэйгөөр эбхэбэ гээшэ.

Тэмэндэ боложо үнгэрһэн хонишодой хамтын зүблөөндэ хабаадалсагшад нютагай эрхэ байдалые харагдаа абан, тус тустаа уялгануудые абаа һэн. Цыонк Ардаев, Алексей Карнаков, Илларион Яньков, Корнил Манжиханов гэгшэдэй даадаг отарын хонишод үнгэрһэн жэлдэ 100 эхэ хонин бүриһөө 84—100 хурьга түлжүүлһэн байбал, байгша ондо хонин бүриһөө хурьга абахаар зоригжонхой. Эдэ хонишод хонин бүриһөө дунда зэргээр 2 килограмм 540 грамм ноохо абаһан байгаа һаа, энэ жэлдэ 3 килограммһаа бага бэшээр хайшалха уялгатай. Бүхы совхозоороо 100 эхэ хонин бүриһөө 90-һээ доошо бэшэ хурьга түлжүүлжэ, хонин бүриһөө 2900 грамм ноохо абажа, гүрэндэ худалдаха ба хонидоо дунда зэргээр 34 килограмм шэгнүүртэйгээр тушааха зорилго хараалан абаа.

Мүн һаалишадшье партиин уряада харюу болгон, дээшэлүүлһэн уялгануудые абанхай. Жэшээнь, үнгэрһэн жэлдэ үнеэн бүриһөө дунда зэргээр 1665—1907 килограмм һү һааһан Вера Согтоева, Галина Цыдемпилова, Цырен-Дулма Батуева, Дари Гырылова гэгшэд 2000 килограмм һү һаахын түлөө эртээнһээ тэмсэжэ эхилэнхэй. Үнгэрһэн жэлдэ ажахын 15 һаалишан 300 үнеэнһээ 282 тугал түлжүүлһэн байгаа һаа, байгша ондо үнеэн бүриһөө тугал абахын түлөө оролдохобди гэжэ мэдүүлбэ. Тэрэнһээ гадна мал адуулагшад Бадма Базаров, Дмитрий Шелкунов, Цынды Ардаев гэгшэд һүбай малайнгаа шэгнүүрые хоногой 750—1000 граммаар нэмэхээр найдуулна. Гүрэндэ худалдаһан үхэрэй тус бүриин шэгнүүр үнгэрһэн жэлдэ 336 килограмм байбал, байгша ондо 350 килограммда хүргэхэ зорилго хараалба.

Нютагай механизаторнуудта үнгэрһэн жэл ехэ хүшэр байгаа. Саг үргэлжэ ороһон хура бороо хуряалгада яһала һаад ушаруулаа һэн. Хабарай тарилгыншье үедэ һалхитай, хуурай байгаа, тиигэбэшье совхозой тарялашад үнэн шударгаар ажаллажа гараа. 2305 гектар ороохото ургамалнуудай полиһоо 25000 центнерһээ дээшэ ургаса хуряагдаа. Энэмнай 1973 онойхитой сасуулбал, 2000 центнерээр булюу болоно.

Ц. НАЙДАНОВ.

Президент У. К. Кекконенэй Москвада ерээд байһан тухай

Финляндиин Республикын Президент Урхо Калева Кекконен СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй, Совет правительствын уриалаар февралиин 16-да Москвада ерэбэ.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Н. В. Подгорный, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ А. Н. Косыгин, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь М. П. Георгадзе, зам харилсаанай министр Б. П. Бещев, СССР-эй гадаадын хэрэгүүдэй министрэй нэгэдэхи орлогшо В. В. Кузнецов болон бусад тусхай тушаалтад Финляндиин Республикын, СССР-эй гүрэнэй тугуудаар шэмэглэгдэһэн Ленинградска вокзал дээрэ Президент У. К. Кекконениие угтаа.

Финляндиин Республикын хэрэгүүдые СССР-тэ саг зуураар эрхилхэ этигэмжэтэ Юрки Аймонен угтагшадай дунда байлсаба.

(ТАСС).

КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежневэй Франциин Президент Ж. Помпидутай уулзаха тухай

Урда тээнь хэгдэһэн уряалай ёһоор Франциин Республикын Президент Ж. Помпиду КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежневтэй уулзажа, хөөрэлдөөнүүдые хэхын тула энэ оной мартда, тухайлбал, һарын эхин багта Советскэ Союзда ерэхэ байна гэжэ КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, СССР-эй гадаадын хэрэгүүдэй министр А. А. Громыкын албанай хэрэгээр Францида ошоод байха үедэнь үгэеэ ойлголсоо.

(ТАСС).

К. Ф. КАТУШЕВ—МАРИИН АССР-тэ

ЙОШКАР-ОЛА. (ТАСС). Мариин АССР-тэ ерээд байһан КПСС-эй ЦК-гай секретарь К. Ф. Катушев Йошкар-Олагай хэдэ хэдэн предприятинуудта хүрэжэ, үйлэдбэритэйнь танилсаһан, хүдэлмэришэд болон мэргэжэлтэдтэй хөөрэлдэһэн, эдэнэй ажалай эмхидхэлээр, ажабайдалаар һонирхоһон байна. Социалис мүрысөөн ямараар дэлгэрүүлэгдэнэб, угтамжын түсэбүүд хайшан гэжэ абтанаб гэхэ мэтын асуудалнуудаар мүн лэ һонирхобо. Гэр байрын шэнэ районой барилга дэгүүр, ниитын эдеэ хоолой ба худалдаа наймаанай предприятинуудаар ябаһан байна.

К. Ф. Катушев «Алексеевский», «Семеновский», «Азановский» совхозуудта хүрэжэ, малай бүлэг байрануудые, автомат түхеэрэлгэнүүдээр хангагдаһан шубуунай фермэнүүдые хараһан, хүдөө ажахын мэргэжэлтэдтэй хөөрэлдэһэн байгаа. Тэрэ Мариин гүрэнэй университедтэ, М. Горькиин нэрэмжэтэ политехническэ институтда хүрэжэ, республикын пропагандистнуудай үмэнэ лекци уншаа.

Обкомой бюрогой гэшүүдтэй, республикын, районно организацинуудай хүтэлбэрилэгшэдтэй КПСС-эй обкомдо уулзалга болоо. КПСС-эй ЦК-гай декабриин (1973 он) Пленум дээрэ табигдаһан зорилгонуудые бэелүүлхэ тухай асуудалнууд уулзалгын үедэ зүбшэн хэлсэгдэһэн байна.

Йошкар-Олагай В. И. Ленинэй нэрэмжэтэ Түбэй талмай дээрэ Советскэ Союзай Коммунис партиин, дэлхэй дээрэхи түрүүшын социалис гүрэнэй үндэһэ һуури табигшада бодхоогдоһон хүшөөгэй дэргэдэ К. Ф. Катушев баглаа сэсэгүүдые табиба.

К. Ф. Катушев Москва ошохоёо мордобо. КПСС-эй Мариин обкомой нэгэдэхи секретарь В. П. Никонов, автономито республикын бусад хүтэлбэрилэгшэд тэрэниие үдэшэһэн байна.

ТАСС ШЭНЭ ҺОНИН

А. А. ГРОМЫКО ФРАНЦИИН ПРЕЗИДЕНТ Ж. ПОМПИДУТАЙ УУЛЗАБА

ПАРИЖ. (ТАСС-ай тусхай корр.). Албанай хэрэгээр Парижда ерээд байһан КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, СССР-эй гадаадын хэрэгүүдэй министр А. А. Громыко Франциин Президент Ж. Помпидутай февралиин 15-да уулзаба.

Совет-франциин хоорондохи харилсаа холбоо хүгжөөхэ асуудалнуудаар, хоёр талые һонирхуулһан уласхоорондын байдалай гол шухала асуудалнуудаар А. А. Громыко, Ж. Помпиду хөөрэлдэһэн байна.

Хани харилсаагаа бэхижүүлхэ, СССР-эй ба Франциин хоорондохи холбоо барисаа үргэдхэхэ шухала гэжэ хоёр тала мэдүүлбэ.

СССР-эй, Франциин хоорондо үгэеэ ойлголсолго, харилсаа холбоон уласхоорондын байдалай шухала эрхэ нүхэсэл болоно гээд хани ёһоной оршон байдалда үнгэрһэн хөөрэлдөөнэй үедэ тэмдэглэгдээ.

СОВЕТ-ФРАНЦИИН ХӨӨРЭЛДӨӨНҮҮД

ПАРИЖ. (ТАСС-ай тусхай корр.). Хани ёһоной албанай хэрэгээр Францида ерээд байһан КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, СССР-эй гадаадын хэрэгүүдэй министр А. А. Громыко Франциин гадаадын хэрэгүүдэй министр М. Жобертэй хөөрэлдөөнүүдые хэбэ.

Хөөрэлдөөнүүдэй үедэ А. А. Громыко, М. Жобер уласхоорондын гол шухала асуудалнуудаар, һанамжануудаа хэлсээ.

Хөөрэлдөөнүүд хани барисаанай, үгэеэ ойлголсолгын оршон байдалда үнгэрнэ.

Энэ үдэр Франциин гадаадын хэрэгүүдэй министр М. Жобер А. А. Громыкын хүндэлэлдэ сайлалга хэбэ. Сайлалгын үедэ министрнүүд үгэ хэлэһэн байна.

Франциин-совет холбоо барисаан хоёр ороной хоорондохи харилсаа саашадань һайжаруулха байна гэжэ М. Жобер тэмдэглээ. Советскэ Союз, Франци худалдаа наймаа хэхэ ехэ арга боломжонуудтай.

Үгынгөө түгэсхэлдэ М. Жобер Леонид Ильич Брежневэй хүндэлэлдэ, Совет ороной хүндэлэлдэ, манай ороной арадуудай хүндэлэлдэ хундага үргөө.

Президент Помпидутай хэһэн хөөрэлдөөмнай, Тантай һанал бодолоо хэлсэһэн ушарнай, господин министр, мэнэ һаяхан хэлэһэн үгэнүүдтнай манай хоёр ороной хоорондоо үгэеэ ойлголсодог байһыень элирхэйлэн гэршэлбэ гэжэ А. А. Громыко харюугай үгэ хэлэхэдээ тэмдэглэбэ. Советскэ Союзай, Франциин харилсаа хүгжөөхэ гээшэ имагтал хоёр орондо бэшэ, харин бүхы дэлхэйн оронуудай аша туһада харюусаха байна.

Партиина ажабайдал

ТУЙЛАЛТАҺАА ТУЙЛАЛТАДА

Зүүн Сибириин түмэр замай Улаан-Үдын отделениин коллектив үнгэрэгшэ 1973 ондо яһала амжалтатайгаар ажаллажа гараа юм.

Отделениин коллектив үнгэрэгшэ жэлдэ ашаа зөөхэ түсэбөө хорин дүрбэн хоногоор урид дүүргэжэ, даабаринаа гадуур хоёр миллионһоо дээшэ тонно-километр ашаа зөөһэн байна. Тиихэдэ шэргэдэһэн продукциин өөрынь үнэ сэн 4,1 процент доошолһон, ажалай бүтээсэ түсэбһөө үлүүгээр 6,5 процент дээшэлһэн байха юм. Иимэ һайн үрэ дүнтэй хүдэлмэриин ашаар хоёр миллионһоо дээшэ түхэригэй олзо оробһон, түсэбтэ даабари 16 процентээр үлүүлэн дүүргэгдэһэн байна.

Нёдондо Улаан-Үдымнай түмэр замшад түсэбөө гадуур 55 мянган тонно арадай ажахын ашаа зөөһэн, социалис уялга эбдэн 226 мянган тонноһоо хүргөө. Мүн 12,6 миллион киловатт-час электрын энергэ хүсэн, нэгэ мянган тонноһоо дээшэ дизельнэ түлишэ алмагдаһан байха юм.

Отделениин, тэрэнэй элдэб предприятинуудай коллективүүд түмэр замай дунда дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ эдэбхитэйгээр хабаадалсажа, нэгэнтэ бэшэ шанда хүртэхэ һүүри эзэлһэн байна. Улаан-Үдын отделениин коллективтэ СССР-эй Зам харилсаанай министерствын, түмэр замай хүдэлмэрилэгшэдэй профсоюзай ЦК-гай дамжуулгын Улаан туг хоёр дахин барюулагдаа һэн.

1973 ондо туйлаһан зарим тэды амжалтануудаа элирхэйлхэ зуураа, энэ отделениин коммунистнууд нүхэр Н. Г. Котельников, С. И. Рыпцов болон бусад һаяхан боложо үнгэрһэн хамтынгаа партиина суглаан дээрэ хүдэлмэридэ уларһан дутуу дундануудай тухайгаа хэлэһэн байна. Суглаан дээрэ элидхэл хэһэн Зүүн Сибириин түмэр замай Улаан-Үдын отделениин начальник А. А. Кванталиани мүн лэ шүүмжэлхы ажалтануудые хэлээ.

Отделени бүхы дээрэ яһала һайн хүдэлөөшье һаа, хүдэлмэридэнь дутуу дундануудшье олон. Тэдэнэй усадхабал, үшөө ехэ амжалтанууд туйлагдаха байһаниинь эли. Тиимэһээ коммунистнууд эдэнэй тухай хэлэхэ лэ бэшэ, харин тэдэниие усадхахын тула болохо дурадхалнуудые оруулжа, арга боломжонуудые элирүүлһэн байна.

Жэшээлхэдэ, поездүүдэй ябаса хангаха табагай хүдөө Забайкалиин түмэр замай хүдэлмэрилэгшэдэй эмээр поездүүдэй удаарһан гэжэ «гомдодог». Үнэн дээрээ, тон наринаар шэнжэлэн харахада, иимэ «гээлтэнүүдэй» 70 процентынь Улаан-Үдынхидэй муугаар хүдэлһэнһөө болоно гээд эли-рээ. Хэрбээ энээниие усадхаа хада вагоной эрьесэ нилээдгүй дээшэлжэ, түсэбые дүүргэдэхэ байгаа.

1974 ондо отделениин ашаа зөөлгэ 1,3 процент, ажалай бүтээсэ 4,6 процент дээшэлхэ, шэргэдэһэн ашаанай өөрынь үнэ сэн 1,5 процент доошолхо ёһотой.

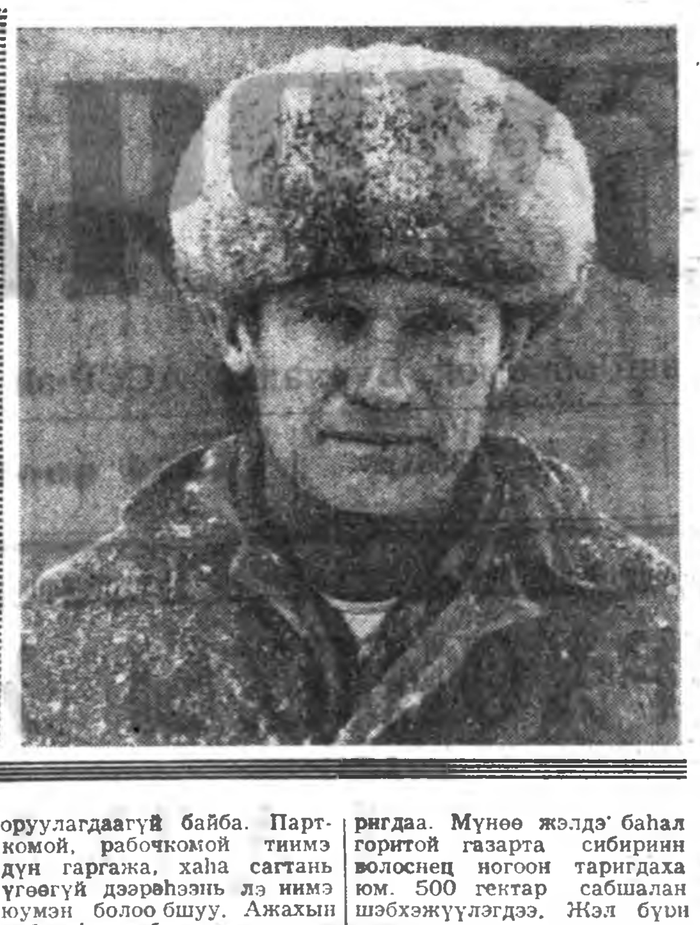
Иимэ үндэр уялгануудые дүүргэхын тула поездын бүхы хүсэн 900 километртэ хүргэхэ уялга абтанхай.

Январь һара соо ехэ һайн амжалта туйлагдаа. Энэ үеэр газа үлүүлхэ шадаа. Һүүлэй мэдээгээр электровоз бүхэн сүүдхэ соо 930—945 километр ябажа гараһан болоно.

Промышленностиин, транспортын болон хэлхээ холбоо-ной хүдэлмэрилэгшэдэй бүхэсоюзна социалис мүрысөө дэлгэрүүлхэ тухай партиин ЦК-гай, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй, ВЦСПС-эй, ВЛКСМ-эй ЦК-гай гаргаһан тогтоолтой танилсаад байхадаа, түмэр замай Улаан-Үдын отделениин коллектив дээшэлүүлэгдэһэн социалис уялгануудые абаа.

Энэ боложо үнгэрһэн суглаан дээрэ отделениин коммунистнууд нёдондо туйлаһан амжалтануудаа улам арьбадхахын тулада, түбхын түрүүндэ дутуу дундануудаа усадхаха, нөөсэ, арга боломжонуудаа гүйсэд хэрэглэхэ ёһотойбди гэжэ тодорхойлбо.

М. СОЛОМЕННЫЙ.

ТАБАН ЖЭЛЭЙ ТҮРҮҮШҮҮЛ

ТАЛАДА ЖАРГАҺАН ХҮБҮҮН

Долоон жэлэй саада тээ Викторые иимэ бэрхэ хонишон болохо юм гэжэ хэлээ һаа, хэншье этигэхэгүй һэн. Юуб гэхэдэ, хэжэ байһан ажалаа һайн мэдэхэ эрхим хонишон болохын тула эхэ, эсэгэтэйгээ гү, али үнинэй хонишонтой хамта хүдэлжэ дүршэхэ хэрэгтэй бшуу. Теэд Виктор урдандаа нэгэтэшье хонин ажалда хүдэлөөгүй, түрэһэн Бархан нютагтаа модошо дарханаар ажаллажа, томо сагаан гэрнүүдые бодхоодог байһан юм.

Түрэлэйнгөө уряалаар Белоозёрск ерэһэн Виктор совхозой хүтэлбэрилэгшэдэй дурадхалаар Борис Доржиевай даадаг эхэ хонидой отарада ошожо хүдэлөө һэн. Модошо дархан барилгашанаараа ажаллахал байгаа, теэд энэ ажахыдань хонишод дуталдажа, хэлэһэн дурадхалдань арсангүй хонишон болоо һэн.

Шэнэ ажалда ороһон түрүүшынгээ үдэрһөө хойшо Виктор хонишоной дүй дүршэлтэй, «нюусатай» танилсажа, Борисойнгоо хэлэһэн заабариие алгадгүй хадуужа абадаг заншалтай һэн. Иигэжэ оролдосотойгоор ажаллаһан тэрэ холын Баргажан нютагай хүбүүн совхозой хүтэлбэрилэгшэдэй, үнинэй хонишодой найдабари харюулжа, хойто жэлынь эрье хонидой отара даажа абаа бэлэй.

Түрүүшынхеэ гэр бүлөөрөө һүрэг хонидые харууһалһан Виктор үбэлжэлгээ яһала һайн үнгэргэжэ, хонин бүриһөө 3.550 грамм ноохо хайшалаа һэн. Ерэхэ жэлынь дүршэлтэйхэн болоһон залуу хонишомнай хонин бүриһөө 5.580 грамм нарин ноохо абажа. харууһалһан һүрэгөө мяханай комбинадта эрхим тарган гэһэн сэгнэлтэтэйгээр тушаагаа бэлэй.

Таргалуулһан хонидоо тушаагаад, эрьенүүдэй шэнэ отара даажа абахаар Викторэй хүлеэжэ байхадань нэгэтэ совхозой главна зоотехник Владимир Шантаханов ерэжэ:

— Хүршэ Владимир Цыренжаповай ажал хэрэгынь хэр ябана гэжэ һананаш, — гэбэ.

— Сэхыень хэлэхэдэ, оролдоногүйл даа. Бүхы сэдьхэлһээ оролдобол эхэ хонин бүриһөө хурьга түлжүүлхэл байгаа, — гэжэ гэнэн хонгор Викторэй панаһанаа бүлтыень хэлэхэдэ, Владимир Шантаханов залуу хонишониие шалгажа байһандал:

— Зай, хүршынгөө отарые даажа абабал, ажалыень һайжаруулжа шадаха гүш? — гэжэ хүлеэгдээгүй асуудалаар хандахадань, Виктор мүрөө хабшаба.

— Эхэ хонидой отарада дүршэлтэй бэрхэ хонишод хүдэлхэ ёһотой юм. Ши энэ отара даажа абаад, бэлиг шадабаряа харуулхаар болоо бэшэ гүш? — гэжэ тараха дээрээ главна зоотехник В. Шантаханов хэлээ һэн.

Совхозой мэргэжэлтэд, хүтэлбэрилэгшэд Викторые эхэ хонидой отарые даагшаар томилходоо гансашье бэлиг шадабариень шалгахаяа һанаа бэшэ, харин залуушуулые хонин ажалай дүршэлдэ һургахые хүсэһэн байгаа.

Харууһалхаар даажа абаһан һүрэг хонидынь дүрбэдэхеэ хурьгалһан, зунай бэлшээриин үедэ һайнаар хүшэлөөшьегүй байһан юм. Теэд Виктор эхэ хонидоо ногоо элбэгтэй бэлшээридэ шадамараар адуулжа захалаа бэлэй. Тиихэдээ ехээр тураһан хонидоо һүрэгһөө илгажа, талха тарянай зүйл эдюулдэг байгаа.

Искусственна аргаар хонидые үрэжүүлхэ халуун хаһын эхилхэһээ урдахана Владимир Прокопьевич Шантаханов ерэхэдээ Викторэй даажа абаһан һүрэгөө таргалуулжа шадаһандань ехэтэ баярлажа.

— Һайнши даа, Виктор! Эдэ хонидоо искусственна аргаар өөрөө үрэжүүлбэлшни һайн байгаа. Бусад отарануудай ахалагша хонишод энэ ажалаа өөрөө хэдэг. Тиимэһээ ши мүнөөдэрһөө техник-үрэжүүлэгшын мэргэжэл шудалха болобош, — гээ һэн.

Виктор совхозой түбтэ үнгэргэгдэһэн техник-үрэжүүлэгшэдэй тусхай курс дүүргээд, Гасарун Рабдасвай отарада ошожо, үнинэй бэрхэ хонишонтой хамта хэдэн үдэрэй туршада ажаллаа бэлэй. Удаань һайса мэргэжэһэн Виктор эхэ хонидоо өөрынгөө гараар искусственна аргаар үрэжүүлжэ, хойто жэлынь 100 эхэ хонин бүриһөө 102 хурьга түлжүүлээ.

Залуу хонишон Виктор түрүүшынгээ амжалта тиимэшье бэлэхэнээр туйлаагүй юм. Нарай хурьгадые абажа түлжүүлхэнь дүршэлгүй тэрээндэ хүшэр бэлэй. Теэд Виктор ямар нэгэн бэрхэшээлтэй ушарбал, хүршэ хонишон Дмитрий Свистуновто заатагүй ошожо, зүбшэл, заабари абагша һэн. Тиигэжэ оролдоһонойнгоо ашаар үбэлжэлгээ, түл абалгаяа һайнаар үнгэргэһэн байна.

Эрдэни шулуун элэхэ бүрэе үнгэ ородог гэдэгтэл, жэлэй ошохо бүри Виктор Базаров хонин ажалдаа дүршэжэ, табан жэлэй хоёрдохи жэлдэ 100 эхэ хонин бүриһөө 106 хурьга абажа, хонин бүриһөө 5.070 грамм ноохо хайшалжа тушаагаа һэн.

Нёдондо жэлэй намар Виктор Базаровта зуһаг хонид даалгагдаа бэлэй. Түрүүшынхеэ хурьгалха хонидые дүршэлгүй хүндэ үгэдэггүй гуримтай. Теэд совхозой мэргэжэлтэд, хүтэлбэрилэгшэд залуу хонишоной лаб амжалта туйлахаар байһые этигэн найдаа.

Нээрээшье. зуһаг хонидынь абаһаар хүшэр һэн. Виктор урда мэтэ хүршэдөө ошожо, туһатай зүбшэл абадаг байгаа. Үнинэй хонишон Д. Свистунов залуу нүхэртөө заабари хэлэхэдээ голтулэб һүрэгөө һайса таргалуулһан хойноо искусственна аргаар үрэжүүлхэ, түл абалгадаа эртээнһээ бэлдэхэ тухай заагаа бшуу.

Аха нүхэрэйнгөө заабаряар ажаллаһан Виктор түрүүшынхеэ хурьгалһан 100 эхэ хонин бүриһөө 116 хурьга түлжүүлжэ, бултаниие гайхуулба. Эгээл энэ үеэр главна зоотехник Владимир Прокопьевич ерэхэдээ:

— Амаршалхамни үшөөл эртэ ха. Эхэһээнь хурьгадаа һалгааһан хойнош болохо. Тэрэ болотор эдэ хурьгадаа үхэл гарзада оруулангүй боргожуулыш даа, — гэжэ нэбтэ хараһандал хэлээ һэн.

Юуб гэхэдэ, хабартаа үбһэ тэжээлэй хомордожо захалхада, эхэ хонидынь хожоржо, хурьгадаа садхаахаяа болёо бшуу. Тиихэдэнь Виктор бага хурьгадтаа үнеэнэй һү уулгажа, энэ бэрхэшээлээ дабаа һэн.

Үдэр хоногуудшье түргэн үнгэржэ байба. Үнгэрэгшэ намарай сэлмэг нэгэ үдэр Викторэй гэртэ баярай мэдээсэл дуулдаба. Малшадай бүхэсоюзна социалис мүрысөөндэ оролсожо, эрхим амжалта туйлаһан Виктор Базаров «Хүндэлэлэй Тэмдэг» орденоор шагнагдаа бшуу.

Гүрэн түрынгөө шагнал хайрада хүртэһэн залуу хонишон түсэбтэ табан жэлэй дүрбэдэхи жэлдэ 100 эхэ хонин бүриһөө 115 хурьга түлжүүлжэ, хонин бүриһөө 4.150 граммһаа бага бэшэ ноохо хайшалжа тушаахаар шэнэ социалис уялга абаа юм. Тиихэдээ түрэл нютагайнгаа хонишон басагые — Баргажанай аймагай Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой эхэ хонидой отарые даагша Ольга Сангадиевае мүрысөөндэ уриһан байна.

Тээмэндэ Сагаан-Хүтэлэй залуу хонишондо ошоходоо хэжэ байһан ажалаарнь һонирхоходомнай:

— Хүдэлмэри гэжэ гү? Һанаһан соо ябажал байна, — гэжэ Виктор Базаров баяртайгаар мэдүүлээ һэн.

С. БУХАЕВ.

Зэдын аймагай «Борьёогой совхоз.

Манай фотокорреспондент Сергей Балдуев Хэжэнгын аймагай Худанай совхозой залуу һаалишан Баир Санжимитыповэй дүрэ зурагые комсомолой областной конференцидэ Улаан-Үдэ ерэхэдэнь буулгаһан байна. Залуу һаалишан үнеэн бүриһөө һү ехээр һаахын түлөө оролдосотойгоор ажалладаг. Ниитын ажалда эдэбхитэйгээр хабаадалсадаг, ВЛКСМ-эй комитедэй гэшүүнээр һунгагдаһан.

Нэгэ ажахыһаа ерэһэн бэшэгүүд

III. АМЖАЛТЫН ТҮЛХЮУР ӨӨҺЭДЫН ГАРТА

ОРООҺО таряа ургуулжа гү, али адууһа мал харууһалжа байхадаа ямаршье хүн продукци хайшан гээл һаа ехээр, гаргаша багатайгаар абахаб гэжэ үнэн зүрхэнһөө оролдодог гээшэ. Ажахымнай гарзатаг. гээгдэжэ ябаг гэжэ хэн һанахаб. Мүнөө хүн бүхэн хэһэн ажалайнгаа, үйлэдбэрилһэн продукциингаа зэргээр түлөөһэ абана ха юм

Олонхи хүнүүдэй хэды оролдожо хүдэлбэшье һаань, колхоз, совхоздо ажалай эмхидхэлэй муу, шэнэ түрүү юумын тоогдологгүй, ажалай журамай һулэ. алмалта, арьбалалта хэхын түлөө тэмсэдэггүй дээрэһээнь, абтаһан продукци гаргаша ехэтэй боложо, ажахынь эсэстээ оло мянган түхэригөөр гарзатажа гарана бшуу.

Эгээл нимэрхүү юумэн Хорнин аймагай Үдын совхоздо тохёолдоно гэжэ һанахаар.

Зай хараял даа. Һаалишад, малшадайнгаа үнэн шударгы, оролдосото ажалай ашаар лэ тус совхоз аймаг соогоо этээн түрүүлэн жэлдээ үнеэн бүриһөө 2000 килограммһаа дээшэ һү һаадаг болоо һэн. Нёдондо совхоздо үнеэн бүриһөө дунда зэргээр 2223 килограмм һүн һаагдаа. Эндэ түрүү һаалишад В. Бикматова, Л. Титова, Х. Ошорова, Е. Рассадина, М. Банзаргашеева, П. Юдина гэгшэд жэлһээ жэлдэ үнеэн бүриһөө 2400 — 2700 килограмм хүрэтэр һү һаана.

Гэхэтэй хамта сагаан эдеэ ехээр абажа, гүрэндөө элбэтээр худалдаад, ашаг олзо һайса оруулха арга боломжо үшөөл гүйсэд хэрэглэгдэнэгүй гэжэ хэлэхэ хэрэгтэй. Һүүлэй гурбан жэлдэ ажахы дотор үнеэдынь олошоруулагдажа. һү һаали бүхы дээрээ зарим тэды ехэ абтадаг болоошье һаа, үнеэдэйнь һү шэмэ өөдэтэй дээшэлнэгүй. Жэшээнь, 1971 ондо үнеэн бүриһөө 2216 килограмм һү һааһан һаа, 1972 ондо тэрэнь — 2153 килограмм хүрэтэрөө доошоо ороо.

— Манайш үнеэдһээ һү ехээр һааха арга боломжо биил даа. Үүлтэрынь яһала һайн болонхой. Теэд тэдэнээ һанаһанда хүрэмэ һайнаар эдеэлүүлжэ шаданагүйбди. Тэжээл дуталдана. Фермэнүүдтэмнай ямаршье оньһожоруулга үгы, бүхы ажал үбэл, зунгүй һаалишад, малшадай улаан гараар хэгдэнэ гэхэдэ болохо, — гэжэ совхозой түрүү. Баруун-Хасуууртайн фермын һаалишан Г. Канзафарова хөөрэбэ.

Ямаршье оньһожоруулгагүй. бүхы ажалайнь гараар хэгдэдэг дээрэһээ һаалишад үсөөн үнеэдые һаана. Заримдаа һаалишадаар хүдэлхэ хүншье олдоногүй. Үнгэрэгшэ намар, бүри үбэл боложо байхада, совхозой бүхы фермэнүүдтэнь шахуу тэжээл буйлуулха цехүүд хүдэлөөгүй байгаа һэн.

Эдэ бүгэдэһөө боложо, һаагдаһан һүнэй центнер бүхэнэйнь өөрынь үнэ сэн аяар 25—28 түхэригтэ хүрэнэ. Урзанда тус ажахы һү абалгаһаа 50 мянган түхэригөөр гарзатаа. Үнгэрэгшэ жэлдэшье тэрэнһээ бага бэшэ гарза хэгдээ. Илангаяа фермэнүүдтэ ариг сэбэрэй сахигладаггүй дээрэһээ совхозой тушааһан һүн ёһоор шүүгдээгүй, муухай. тоһолигынь базисна нормоһоо доошоо, гашалангир ехэтэй байжа, жэл бүри хэдэн мянган түхэригэй яла түлэнэ. Үнеэн бүхэнэй һү хоёр хүнэг соо һааха. шэнгэн һүеынь тугалнуудта уулгаха. үдхыень гүрэндэ тушааха, тусгаар үдхэн һүтэй үнеэдэй түлые илгажа, үсхэбэридэ табиха гэхэ мэтэ хүдэлмэри ёһоор хэгдэнэгүй ха юм.

Үхэрнүүдые һайнаар, богони болзор соо шахан таргалуулдаг болоогүй һаа, мяха ехээр абаха, гүрэндэ худалдахань бэрхэтэй гэжэ ажахы бүхэнэй хүтэлбэрилэгшэд, мэргэжэлтэд мэдэхэ болонхой. Илангаяа шахамалнуудые дулаан байрада байлгажа, зүб рационоор эдеэлүүлээл һаа, шэгнүүрэ түргэн нэмээжэ, эдиһэн тэжээлээ харюулдаг.

Тиимэ гэтэр энэ совхоздо шахамал үхэрнүүдынь үбэлэй янгинама хүйтэн соо газаа эдеэлүүлэгдэжэ байна. Ажахын түб тосхондо мүнөө 300 гаран үхэр шахан таргалуулагдахаар табигданхай. Тэдэнь һүниндөө хашаа соо оруулагдаад, үдэрынь газаа шэшэрэлдэжэ байха юм. Тэдэндээ үбһэ, талха тарянай зүйл, хэршэгдээгүй барбагар һолоомо эдюулнэ. Тиигэжэ байхада малай шэгнүүр юун өөдэтэй нэмэхэб даа. Энэмнай соорхой оёортой амһартаар уһа зөөһэнтэй адлишуу. Үнгэрэгшэ жэлдэ совхоздо үхэр бүхэнэй шэгнүүр сүүдхэдөө дунда зэргээр миил 350—400 граммаар нэмээгээд, үхэрэй мяха ехээр абадаг болохонь бэрхэтэй. Хоёр жэлэй саана тус совхоз Доодо-Голой фермэдэ тугал, буруу, хашарагуудые зундаа тээлниг соо адуулжа, талха таряа эдюулэлсээд, түргэн томо болгодог һайн үүсхэл гаргаһан аад, тэрэнээшье мартажархёо шахуу.

Мүнөө ажахыда абтаһан үхэрэй мяханай өөрынь үнэ сэн 128 түхэригһөө дээшэ гараха ёһогүй аад, үнэндөө 140 шахуу түхэригтэ болоно. Малай шэгнүүрые нэмээхэдээ центнер бүхэндэнь тэжээлэй 620 единицэ гараха зэргэтэй аад, тэрэнь 830 единицэдэ хүрэнэ. Бүхы дээрэ үхэрэй мяхан оло мянган түхэригэй гарзатай болоно бшуу.

Энээнһээ ямар тобшолол хэхэб гэхэдэ, совхозой гүүртэ, фермэнүүдтэ үбһэ тэжээлһээ эхилээд, бүхы юумэндэ алмалта, арьбалалта хэхэ, бага гаргашатайгаар ехэ продукци абахын түлөө бодото тэмсэл хэгдэнэгүй гээшэ.

Хэнэйшье мэдэһээр, бүхы түсэб, даабари хүнүүдэйл хүсэл оролдолгоор, габшагай шанга ажалаар хүсэндөө хүргэгдэдэг гээшэ ааб даа. Тиимэһээ зоной дунда эмхидхэлэй, ойлгуулламжын хүдэлмэри үргэнөөр ябуулжа, социалис мүрысөө аша үрэтэйгөөр дэлгэрүүлжэ шадаһан газартал амжалта туйлагдадаг шуу. Теэд совхоздо тиимэ юумэн хэгдэнэ гэхын аргагүй. Ямаршье бодото мүрысөөнэй эмхидхэгдээгүйе нэгэ нимэ жэшээ гэршэлнэ. «Шэнэ-Үдэ» газетэдэ аймагай малшад, механизаторнуудай мүрысөөнэй дүн ходо үгтэжэ байдаг. Энэ газетын һүүлэй 5—6 һарын номернуудые иража харахада, Үдын совхозойхид эндэ нэгэшье удаа оруулагдаагүй байба. Парткомой, рабочкомой тиимэ дүн гаргажа, хаһа сагтань үгөөгүй дээрэһээнь лэ нимэ юумэн болоо бшуу. Ажахын түбтэ һара бүри түрүүшүүлэй хүндэлэлдэ «Ажалай алдар солын туг» үргэгдэхэ ёһотой аад, тэрэньшье мартагдашана.

— Парткомоймнай секретарь һэлгэгдээд, шэнэ ороһон нүхэр Манжуев заочно һуралсалдаа ошоод, иимэ юумэн болоо. Би гансаараа хаанашье хүшэ хүрэнэгүйб, — гэжэ совхозой профсоюзай рабочкомой түрүүлэгшэ Д. Р. Ринчинов хэлэнэ.

Мэргэжэлтэд нэгэ газартаа ядахын сагта долоо-найман жэлдэ хүдэлхэдөөл ажахыгаа һайн мэдэхэ болоно, ажалдаа бодото үрэ гарахаар юумэ хэжэ шадахашье байна. Жэшээнь, малай үүлтэр һайжаруулха, ашаг шэмыень дээшэлүүлхэ селекционно-племенной хүдэлмэриие хоёр-нэгэн жэл соо хүсэндэнь хүргэхын аргагүй ха юм. Харин энэ ажахыда һүүлэй нэгэн-хоёр жэл соо главна зоотехник, главна инженерынь, мүн отделениинүүдэйнь мэргэжэлтэд—хамта 6 хүн һэлгэгдээ. Иигэжэ байхадань тэдэнэй ажалһаа юун биратай үрэ гарахаб, мэдээжэ.

Эдэ мэргэжэлтэдэй зариманиинь ажалдаа хайхарамжагүй, хүдэлхэ дурагүй байгаад, эндэһээ гаража ошоо юм бэзэ. Тиигэбэшье залуу мэргэжэлтэдтэ али болохоор туһалха, дэмжэхэ, аша үрэтэйгөөр хүдэлхэ. эрхэ байдалаар тэдэниие хангаха тушаа совхозой дирекци, партком анхарал багаар табина гэжэ хэлэхэ хэрэгтэй. Зарим ушарта мэргэжэлтэдынь үдэр бүриин жэжэ божо ажалда һамаараад, өөһэдынгөө гол хүдэлмэридэ анхарал багаар хандуулна. Тиимэһээ тэдэнэй үйлэдбэридэ аша туһа орууласань үшөөл бага байна бшуу.

Саашань тус совхоз гээгдэлһээ гараха. мяха, һү, ноохо тушааха табан жэлэйнгээ түсэбые дүүргэхэ ямар арга боломжотой гээшэб гэжэ хэдэн үгөөр хэлэхэ ушартай.

Табан жэлэй үлэгшэ хоёр жэл соо энэ ажахы 12.6 мянган центнер мяха, 19.8 мянган центнер һү. 3507 центнер ноохо гүрэндэ тушааха зэргэтэй. Ондоогоор хэлэбэл, нёдондонойхидо орходоо жэл бүри 1,5—2 дахин шахуу ехэ продукци үйлэдбэрилхэ ёһотой болоно.

Адууһа малай ашаг шэмые эрид дээшэлүүлхын тула нэн түрүүн үбһэ тэжээл элбэгээр бэлэдхэхэ хэрэгтэй. Хэрбээ мүнөө ондоо тээ ошожо. ехэ гаргаша хэжэ байгаад, жэлдээ 30—35 мянган центнер үбһэ бэлэдхэдэг һаа, ойрын жэлнүүдтэ адагынь 50—60 мянган центнер үбһэ абадаг болохо ёһотой.

Совхоз сабшалан һайжаруулха талаар зарим тэды хүдэлмэри хэнэ. 130 гектарта олон жэлэй ногоон таригдаа. Мүнөө жэлдэ баһал горитой газарта сибириин волоснец ногоон таригдаха юм. 500 гектар сабшалан шэбхэжүүлэгдээ. Жэл бүри ехэхэн газарта минеральна үтэгжүүлгэ оруулагдана. Гэбэшье гансахан энээгээр сабшалангай ургаса эрид дээшэлүүлхэнь бэрхэтэй. Нэн түрүүн газарай үрэжэл үндэһөөрнь һайжаруулха, культуртехническэ хүдэлмэри ехээр хэхэ болоно. Илангаяа Шүбэгын, Хан-Жаргаланай сабшалан дээрэ болдог болоһон, бургааһа боролжо ургаһан газар сэбэрлэжэ, үлүү уһа намагыень хатаагаад, элдүүрилээд, ногоо таряа һаа, үшөө 500-600 гектар газарые һайн сабшалан болгохо арга бии. Бүхыдөө оройдоол 2000 гектар уһалагдадаг сабшалантай хадаа тэндээ сүм олон жэлэй ногоо таряа һаань, ургасань хараа байса дээшэлхэл. Энээниие Хэжэнгын аймагай Худанай совхозой дүй дүршэл гэршэлжэ үгэнэ.

Бүхы сабшалангаа үндэһөөрнь һайжаруулха арга боломжо, хүсэншье совхоздо бии. Тус ажахы 50 гаран элдэб түхэлэй трактортай, элдэб оньһон машинануудшье олон. Эндэ газар һайжаруулха тусхай отряд эмхидхэнхэй нэрэтэй. Теэд тэрэнь хабартаа шэбхэ зөөгөөд, ногооной ургаса хуряагаад. бэшэ тээнь сабшалан һайжаруулха өөдэтэй ажал хэдэггүй. Тиимэһээ тэндэнь наг шэбхэшье ехэ гаргагданагүй бшуу.

Эндэ бэлшээриин газар яһала элбэг. Гэбэшье гандуу жэлдэ ногоонойнь ургаса бага байдаг. Хэрбээ тэрэнһээ бараг үрэжэлтэй хүрьһэтэй, уһалагдажа байхаар газарыень хорёолоод, үхэр, хонидые адуулха һайн бэлшээри болгохо арга боломжошье бии. Мүнөө Хан Жаргаланай, Баян Голой уһаар хэзээдэшье таһалдадаггүй горходой уһан миил урдажа. Үдэ гол урууга орожол байна ха юм. Тиимэһээ Баян Голдо 400 үнеэдэй байха томо байра түхеэрэгдэжэ, тэндэнь 800 гектар һайжаруулагдаһан бэлшээри эмхидхэгдэхээр хараалагдана. Энэ бэлшээридэнь хонидшье адуулагдаха байна.

Совхоз жэл бүри 1500 гектарта зелёнко таридаг. Зарим гандуу жэлдэ тэндэһээнь бүхыдөө 4—5 мянган центнерһээ дээшэ ургаса абтанагүй. Тэрэнэй зарим үрэжэл багатай, һалхинда үлеэгдэжэ муудадаг хүрьһэтэй газартань үтэгжүүлгэ һайса оруулаад, олон жэлэй ногоо тарижа, сабшалан болгоо һаа, ехэшье, һайншье шанартай тэжээл абтаха бэшэ гү? Хонидые искусственна аргаар үрэжүүлхын урда хүсэ шадал абхуулхын тула отара бүхэнэй хажууда хабар эртэ зелёнко таридаг болохо саг ерээ гэжэ һанагдана. Хонин һүрэг олоор үсхэбэрилдэг ороной түрүү ажахынуудай жэшээгээр зелёнкын зарим ургасые сабшаад. үгышье һаа, минии хэбтүүлээд, саһан доро оруулжа. хонидой үбэлэй бэлшээри болгоходо яаһаб. Тиигэбэл. тэжээл үнэгүй байха бшуу.

Эдэ бүхы асуудалнуудые зүбөөр, нютагайнгаа эрхэ байдалда таарамаар шиидхэхын тула ажахын хүтэлбэрилэгшэд. мэргэжэлтэд ходо бодомжолжо, шэнжэлжэ. бэдэржэ байгаа һаа. хэзээшье нэгэл аргын олохол байха. Совхозоо гээгдэлһээ гартаха арга боломжо. хүсэншье тэдэндэ бии. Энэ талаар амжалта туйлаха түлхюурынь ажахынхидай өөһэдынь гартал. «Хүдэлжэ хэбтэһэн шулууһан хүбхэндэ дарагдадаггүй» гэдэг ха юм.

М. НАМЖИЛОВ.
манай тусхай корр.

(Түгэсхэл. Эхиниинь февралиин 16—17-ной номернуудта).

УЛААН ТУГАА АЛДАХАГҮЙБДИ

Манай Тимлюйн цементын заводой коллектив үнгэрһэн жэлдэ муу бэшээр хүдэлөө һэн. Түсэбһөө гадуур 6 мянган тонно цемент, 7600 тонно клинкер үйлэдбэрилэн гаргажа, 91 мянган түхэригэй олзо оруулһан юм. Хүдэлмэришэднай үнэтэй сэнтэй материал, электрын элшэ хүсэ арьбалха талаар ехэ юумэ хээ. Жэлэй туршада арьбалагдаһан электрын элшэ хүсөөр 2900 тонно цемент, 7300 тонно клинкер үйлэдбэрилэн гаргаһан байна. Урлан парижуулгын, ухаалан зохёолгын олон дурадхалнууд үйлэдбэридэ нэбтэрүүлэгдэжэ, 75 мянган түхэригэй арьбалалта хэгдээ.

Заводоймнай хүдэлмэришэд шэнэ онол арга хэрэглэн, эдэбхи үүсхэлтэйгээр хүдэлһэнэйнгөө ашаар продукциин өөрынь үные 2,2 процентээр доошолуулаа.

Манай коллектив үнгэрһэн жэлэй дүрбэдэхи квартал соо габшагайгаар хүдэлжэ, амжалтаяа улам арьбадхаһан юм. СССР-эй Барилгын материалнуудай промышленностиин министерство, профсоюзай ЦК манай коллективэй ажалай туйлалтануудые үндэрөөр сэгнэжэ, 1973 оной дүрбэдэхи кварталай дүнгөөр дамжуулгын Улаан туг нэгэдэхи мүнгэн шантайгаар барюулха шиидхэбэри абаа.

Заводоймнай коллектив юһэдэхи табан жэлэй дүрбэдэхи, тодорхойлхы жэлэй даабари болзорһоонь урид дүүргэхэ уялга абаад, бүри эршэтэйгээр хүдэлжэ байна. Январь һарын даабари үлүүлэн дүүргэгдээ. Нэгэдэхи квартал соо Улаан тугаа алдангүй абажа гараха гэһэн зорилго мүнөө хүдэлмэришэн бүхэнэй урда табигдана.

Ю. ВАРДАШКИН,
Тимлюйн цементын заводой түсэблэлгын таһагай начальник.

ЗОНОЙ ЗОРИГ БАДАРУУЛХА ЗОРИЛГОТОЙБДИ

Кабанскын аймагай «Знание» бүлгэмэй гэшүүд КПСС-эй XXIV съездын, партиин ЦК-гай үдаадахи Пленумүүдэй шиидхэбэринүүдые, партида, совет арадта КПСС-эй Центральна Комитедэй хандаһан Хандалтые арад түмэндэ ойлгуулхын түлөө эдэбхитэйгээр оролсоһон байна. Аймаг доторнай бүлгэмэй яһар 1.200 гаран гэшүүд тоологдоно. Тэдэнэр түрэл партиингаа, Советскэ правительствын бэелүүлдэг гадаадын ба дотоодын политикые ажалшадта тайлбарилан ойлгуулха талаар саг үргэлжын хүдэлмэри ябуулдаг байна.

Энээнтэй хамта лекциин шанар һайжаруулхын тулада хэмжээнүүд абтана. Энэ зорилгоор лекторнүүдэй хүдэлмэриие шалгаха, эмхидхэхэ, туһалха талаар аймагай «Знание» бүлгэмэй эхин организацинууд нилээд ехэ хүдэлмэри ябуулна. Хирэ-хирэ болоод лэ лекторнүүдээ суглуулжа, зүбшөөл, заабари үгэдэг, методическа талаараа мэргэжэл шадабаряа дээшэлүүлхэ семинарнуудые үнгэргэдэг байнабди. Юрэнхыдөө, эхин организацинуудай дэргэдэхи методическа соведүүд лекцинүүдэй шанар дээшэлүүлхэ гэжэ оролдоно. Энэ талаар иимэ нэгэ жэшээ дурдаха хүсэлэнтэйб.

Большереченскэ эхин организацида 30 гаран хүн тоологдодог юм. Эндэхи һургуулиин һуралсалай таһагые даагша М. И. Суворова тус эхин организациие хүтэлбэрилдэг. Большереченскэ заводой, Байгалай совхозой дүрбэдэхи отделениин, «Горный» гэжэ тосхоной ажалшадые Большереченскэ эхин организациин лекторнүүд хангаха ёһотой.

Байгалай совхозой дүрбэдэхи отделениин хүдэлмэришэдэй урда лектор В. Л. Яриц СССР-эй уласхоорондын байдал тухай лекци уншаха болоһон байба. Тиимэ лекци хүдөө нютагуудта уншаха гээшэ бэлэн бэшэ ааб даа. Зүгөөр Большереченскэ эхин организациин методическа совет эхин организациин бүхы лекторнүүдые урижа, тус лекциие шагнаха, сэгнэхэ арга олгоһон юм. Һүүлээрнь лекциин һайн, муу талань элирүүлэгдэжэ, тобшолол, зохихо дурадхалнууд оруулагдаһан байна. Лектор В. Л. Яриц уласхоорондын асуудалнуудые гүнзэгыгөөр тайлбарилжа шадаа, лекци методическа үндэр хэмжээндэ үнгэрөө гэжэ «Знание» бүлгэмэй гэшүүд тэмдэглээ һэн. Иимэрхүүгээр лекцинүүдтэ байлсажа, дутуу дунданууднь элирүүлхэ арга манай аймаг дотор үргэнөөр хэрэглэгдэдэг болонхой. Лекцинүүдэй шанарта юундэ иимэ ехэ анхарал хандуулнабибди гэхэдэ, уншагдаһан лекцинүүдэй тоогоор бидэнэр жэл бүри түсэбөө хэтүүлэн дүүргэдэг гээшэбди. Каменскын, Большереченскын, Бабушкин хотын эхин организацинууд лекционно хүдэлмэреэ һайнаар ябуулна. Каменск тосхондохи хоёрдохи һургуулиин, больницын дэргэдэхи эхин организацинууд ажал хүдэлмэреэ хамта ябуулдаг болонхой. «Знание» бүлгэмэй гэшүүд, врачнар Г. А. Антонченко, В. Н. Гаврусова, В. С. Каченко, А. М. Лукашевич, багшанар А. И. Федотова, В. В. Жаркова болон бусадшье ами амяараа лекцинүүдые уншахаһаа гадна, һургуулинуудай һурагшадай дунда хүмүүжүүлгын болон медицинскэ темэнүүдтэ лекци уншадаг болонхой. Жэшээлхэдэ, Каменскын дунда һургуулиин һурагшадай эхэ, эсэгэнэрэй дунда саг үргэлжын лекционно хүдэлмэри ябуулагдана. Һарада 3 дахин түрэлхидэй урда лекци эндэ уншадаг болонхой. Һаяхан Каменскын дунда һургуулиин ород хэлэ ба литературын багша В. В. Жаркова «Эхэ, эсэгэнэрэй жэшээ дээрэ үхибүүдые хүмүүжүүлгын үүргэ» гэһэн темээр, врач В. Н. Гаврусова архи ба тамхинай хорон тухай дэлгэрэнгыгээр хөөрэжэ үгөө. Тинхэдэ урдахи лекци дээрээ басагад хүбүүд хоёрой хоорондохи харилсаан тухай асуудалаар врач Гаврусова мүн лэ һонирхолтой лекци уншаһан байна. Тус һургуулида лекцинүүдые уншахада эхэ, эсэгэнэр олооро суглардаг болонхой.

Аймаг доторнай хүн зондо хүндэтэй болоһон лекторнүүд олон юм. «Аймагай эрхим лектор» гэһэн нэрэ зэргэдэ мэнэ һая хүртэһэн, Большереченскэ дунда һургуулиин директор В. Л. Яриц, тус һургуулиин һуралсалай таһагые даагша М. М. Суворова, Байгалай модоной баазын инженер В. М. Понежда, Тимлюйн цементын заводой партийна организациин секретарь А. М. Ананьев, тус заводой директор Л. К. Рыжов, Каменскын хоёрдохи һургуулиин багша А. И. Федотова, Сэлэнгын индустриальна техникумэй багша Н. С. Димова, Селенгинск тосхоной главна врач Г. Н. Доржиев болон бусадшье тэдэнэй тоодо оролсоно.

Среда — лекторэй үдэр юм. Энэ үдэр бүхы лекторнүүднай урид хараалагдаһан, хэлсэгдэһэн газартаа яаража, ажалшадай урда эрдэм наукын туйлалтануудһаа эхилээд, хизаар ороноо шэнжэлгэ хүрэтэр элдэб лекцинүүдые уншадаг байна. Сэлэнгын индустриальна техникумдэ, жэшээлхэдэ, Советскэ Союзай Герой Н. И. Кузнецовой музей нээжэ, олон шухаг материалнууд суглуулагданхай. Энэ хүдэлмэриие багша Н .С. Димова хүтэлбэрилдэг. Тэрэ сэрэгэй-патриотическа темэнүүдээр лекцинүүдые уншажа, аймагай бүхы ажахынуудта, промышленна предприятинуудай коллективүүдтэ хүрэһэн байна.

Гэхэтэй хамта залуушуулай темэнүүдтэ, эрдэм наукын туйлалтанууд ба экономикын асуудалнуудаар лекцинүүд үсөөнөөр уншагдана. Олонхи ушарта лекторнүүдтэ харуулан ойлгуулха хэрэгсэлнүүд үсөөдэнэ. Тиимэһээ лекторнүүд өөһэдөө картаһаа бэшэ харуулан ойлгуулха хэрэгсэлнүүдые бэлдэжэ, үнэтэй сагаа тээхэ баатай болодог.

Кабанскын аймагай «Знание» бүлгэмэй гэшүүд 1974 ондо — юһэдэхи табан жэлэй тодорхойлхы жэлдэ колхоз, совхозуудай хүдэлмэрилэгшэдтэй, промышленна предприятинуудай хүдэлмэришэдтэй хамта ажалдаа амжалта туйлажа, ажалшадай урма зориг бадаруулха, ойлгууламжын хүдэлмэри улам үргэдхэхэ зорилгоёо нэрэтэй түрэтэйгөөр дүүргэхэ байһаниинь лабтай.

П. АРКАЕВ,
Кабанскын аймагай «Знание» бүлгэмэй организациин харюусалгата секретарь.

БИДЭНЭЭ ХОДОЛ БАЯСУУЛЖА БАЙГ ЛЭ

Буряад драмын театрай түүхэдэ өөрынгөө мүр сараа үлөөһэн бэлигтэй зүжэгшэд олон юм. Манай урда үеын зон В. Халматов, Ю. Шангина, Ч-Н. Генинов, Н. Гендунова гэгшэдэй наадые мартадаггүй, омогорхон, гайхан хэлсэдэг ха юм. Иимэ бултанда мэдээжэ, хүндэтэй артистнарай гарһаа театрай ендэрые дамжуулжа абаһан залуушуулай дунда баһа шадамар бэрхэ, шэлэһэн мэргэжэлдээ дуратай, театрайнгаа нэрэ хүндэ даахаар нүхэд олон юм.

Л. Леоновой «Лёнушка» гэһэн зүжэгэй премьерэ. Театр соо хүн зон олон. Хажуугаарнь хэдэн залуушуул программануудаа һаршагануулан:

— Харыт, Марта Зориктуева мүнөөдэр наадаха, — гэлсэхэнь дуулдаба. Һүүлэй үедэ энэ залуу артисткын наадаарнье, намтараарнье һонирходог хүнүүд олошороо. Намтарайнь хуудаһа харабал, хоёр-гурбан үгөөр хэлэхээр: Хэжэнгэ нютагта түрэһэн. 1966 ондо һургуулияа дүүргэжэ, театрта набор болохонь гэжэ газетэһээ дууламсаараа, Улаан-Үдэ ерэжэ, шалгалтануудаа һайн баряад, тэндэ абтаһан байна.

— Үшөө һургуулида һурадаг байхадаа, артистка болохо гээшэ минии эгээл ехэ хүсэл һэн. Дуу, хатар ехэ эрхилдэгшьегүй һаа, шүлэг уншаха угаа дуратай байгааб, — гэжэ Марта хөөрэнэ.

Һургуулияа һая дүүргээд ерэһэн залуу басаганда сценэ дээрэ наадахань хүндэхэн һааб даа.

— Минии багшанар Фёдор Семёнович Сахиров, Владимир Константинович Халматов, Буянто Григорьевич Аюшин гэгшэд намда ехэ туһа хүргэһэн юм. Ен эдэнэйшье, баһа Мария Николаевна Степанова мэтын бэрхэ артистнарай наадые хаража, дүршэлдэнь һурагша һэм, — гэжэ ахамад нүхэдөө һанан тоолоно.

Театрта абтаад, 3 һара соо Марта Зориктуева жэжэ рольдо наададаг артисткаар хүдэлөө. Тэрэ үедэ эгээл түрүүшынхиеэ «Июльдэ болоһон хахасалга» гэжэ А. Вампиловай зүжэг соо Строгая гэжэ басаганай роль наадаһан байна. Зүжэгэй ород хэлээр табигдаһанда басаган ядаашьегүй, юуб гэхэдэ, ород һургуулида һураһан ха юм. Түрэл хэлэндээ түрүүшээр ядалсадаг байгаа. Үһан буряад хэлэтэй болохын тула бэлигтэй артистнарай наадые анхаралтайгаар шудалхаһаа гадна, Х. Намсараевай номуудые һонирхон уншадаг болобо. Тэрэ гэһээр жэлнүүдшье ошоо, олон ондоо рольнуудшье наадагдаа.

Мүнөө М. Зориктуевагай наадаһан рольнуудые тоолохо болоо һаа, иимэ: «Ты это я» гэһэн Л. Ленчын шогтой зүжэгтэ Кукушкина, А. Островскиин «Олзотой тушаал» соо Полина, А. Арбузовай «Гурбан нүхэдэй хуби заяанда» Лика. Л. Леоновой «Ленушкын» Лена Мамаева... Эдэ наадаһан зүжэг бүхэн соо харуулагдаһан үе сагуудыньшье ондо ондоо, геройнуудайнь абари зангшье, үндэһэ яһаниинньшье илгаатай. Жэшээнь, һүүлэй үедэ наадаһан рольнуудыень абаад үзэе: Минджя (А. Балакаевай «Эхын зүрхэн») гэжэ инаг дуранайнгаа түлөө зоримгойгоор тэмсэһэн хальмаг басаган; сэбэр сагаан сэдьхэлтэй Аселиин (Ч. Айтматовай «Улаахан пулаадтай уляангирхамни»). уянгата образ; хүндэ хүшэр сагай тохёолдоходо, дуратай ажалаа, һурагшадаа орхижо, харатан фашистнарай урдаһаа буу барижа бодоһон ород багша басаган Ленушка Мамаева; һэбхихэн занtайшье һаа, үнэн сэхэ Полина («Олзотой тушаал») гэхэ мэтэ. Теэд артистка геройнни бүхэнэйнгөө образые ямар бэрхээр харагшадта дамжуулна гээшэб!

Манай урда Ильяс Асель хоёр («Улаахан пулаадтай уляангирхамни») Иссык-Кулиин эрье дээрэ зогсоно. Инаг дурандаа һогтожо, талаар гүйлдэжэ амидашоод, эдэ хоёр наранай орохые хаража байна.

— Харыш, Ильяс, хун шубууд тамаржа байнал! Эдэниие хараһан хүн зол жаргалтай болохо юм гэдэг, — гэжэ гэнтэ Асель хэлээд, эжы, абынгаа үгэһөө гаража, инаг нүхэртэеэ хуби заягаа холбоходом, нээрээшье, зол жаргал асарһайт даа гэжэ гуйнги, баярланги нюдөөр хаража, өөрөөшье нариихан, сэлмэгхэн хун шубуундал адли болошоод, харагшадай бүхы бодол мэдэрэлые эзэлээд байгаа бэлэй. Би нютагтаа байхадаа, иигэжэ зунай гастрольдо ябахадань, М. Зориктуевае түрүүшынхиеэ хараа һэм. Үглөөдэрынь «Гарай табан хурган» гэжэ зүжэг табигдаба. Үсэгэлдэрэймни сэсэгтэл сэбэрхэн, гүлмэрхэн Асель басаган Тунгалаг гэжэ басаганай тоомгүйхэн дүү хүбүүн болошоод сүлөөгүй боксолдожо, огсом шангаар арсалдажа байба. Гайхаа бэлэйб. Тиихэдэ М. Зориктуева энэ үзэгдэлые тон зохидоор наадаа һэн.

Һүүлэй наадануудайнь нэгэн — Минджя. Энэ басаган инаг Пүрвынгөө үбшэлжэ, дэмыржэ хэбтэхэдэ, хажуудань байна. Минджягай бишыхан мүрнүүдые үйдхар зоболон доошонь даража архёо. Һаял хүхюутэй байһан нюдэниинь унтаршаһандал ябахадаашье, һүүдэр шэнги аалихан. Теэд сагаан танэм абахаяа, холын замда зорихолоороо, ямар зоримгойгоор, хүсэтэйгөөр нюдэниинь ялалзанаб! Бүхы бэень урагшаа тэгүүлэн, замдаа тохёолдоһон бэрхэшээлнүүдые дабахаар бэлэн гэжэ харагшад ойлгоно.

Һанаад үзэхэдэ, М. Зориктуевагай геройнинууд сэдьхэлэй орёо зүрилдөөтэйнүүд, һанаан бодолдоо хүлгөөтэй зон. Энээнииень артистка гансашье бэеынгээ хүдэлсэ, нюдэнэйнгөө хараса бүхэнөөр зураглана бэшэ, мүн образоо зүрхэн соогуураа гаргажа наададаг.

— Ямаршье образ наадажа, харагшадта харуулхын урда ехэхэн ажал хэгдэдэг. Артисткада хүндэ гү, али хүнгэхэн роль гэжэ байдаггүй юм. Образ бүхэнэй түлхюурхэниие бэдэрхэш, һанаагаа зобохош, илангаяа премьерын урда, — гэжэ тэрэ хөөрэнэ.

Театрта хүдэлхынгөө хажуугаар залуу артистка кинодо буулгагдажа үрдөө. «Гэршын үгы бололго» гэжэ фильмдэ Инга боложо наадаа. Тиихэдэ артистка һуралсалаашье үргэлжэлүүлһээр: мүнөө Луначарскын нэрэмжэтэ ГИТИС-эй 3-дахи курсда һурана. Баһа бага бэшэ сагыень бишыхан басаганиинь эзэлдэг.

— Хүндэхэн лэ хаш даа — гэхэдэмни:

— Тиимэ хүнгэн бэшэ даа, теэд би наадаха дуратай ха юмбиб. Үшөө классическа зүжэгүүдтэ наадахаа һананаб, — гэжэ хэлэбэ.

Тиимэ даа, наадаха дуратай хадаа, эсэшэ сусашагүйгөөр хүдэлдэг хадаа мүнөө Марта Зориктуева бэлигтэй залуу артистнарай тоодо оронхой, олоной дуратай зүжэгшэдэй нэгэн болоо. Мүнөө театр Д. Эрдынеевэй «Эртын хюруу» гэһэн зүжэг табиба. Эндэ М. Зориктуева Хонгорой рольдо наадаа.

Д. ЦЫБЕНОВА,
БГПИ-гэй 3-дахи курсын студентка.

ОРОЖО ГАРЫТ, СТОЛОВОДОМНАЙ

Иимэ уряал-плакат Багдаринай столовын үүдэн дээрэ үлгөөтэй байна. Холын хүдөө нютагуудһаа аймагай центр ерэһэн орошод, малшад, байгаалиин ашагта малтамалнуудые бэдэрэгшэд эндэ орожо эдеэлдэг. Столовын үүдэ нээжэ ороходомнаг, амтатай эдеэнэй хоншуухан хангал анхилба. Столово соо ариг сэбэр. Хэдэн хүн үдын эдеэ барижа һууна.

— Һаял самолёдһоо буубаб. Даараһан гээшэмни. Столоводо һайн эдеэ барижа, дулаасахаяа ерэбэбди. Эндэ дуратай эдеэгээ захидаг заншалтайбди, — гэжэ геолого-шэнжэлэлгын Октябрьска партиин начальник В. Д. Башкиров эдеэ захижа байхадаа хөөрэнэ. Мүнөөдэр сибириин пельмен, бууза шанагдажа байба. Капустын шүлэн болоод бэшэшье халуун эдеэн бэлдэгдэнхэй. Юрэдөө дуратайгаал шэлэ.

Столовые даагша Евдокия Семеновна Безиковатай эндэ уулзабабди. Энэ эхэнэр гушаад жэл соо наймаанай ажалда хүдэлжэ, нилээд дүй дүршэлтэй болоһон хүн. Тиимэһээ һайн шанартайгаар олон янзын эдеэ бэлдэжэ, ажалшадай эрилтые һайнаар хангаха гэһэн зорилго, хүдэлмэрилэгшэдэйнгөө урда табидаг.

Һайн шанартайгаар, амтатайгаар эдеэ бэлдэхэ гээшэ тиимэ бэлэн бэшэ. Дүй дүршэл, шадабари мэргэжэл хэрэгтэй. Тэрэнэй хажуугаар мяхан, хартаабха, капуста гэхэ мэтэ тон ехээр хэрэглэгдэнэ бшуу. Тус столовын коллектив 6 тонно капуста дабһалһан, 14 тонно хартаабха бэлэдхэһэн байна.

Энэ столоводо 17 хүн хүдэлнэ. Олониинь эдеэ бэлдэхэ тусгаар һургуули дүүргэһэн, мэргэжэлтэй хүдэлмэрилэгшэд. Жэшээлхэдэ, Екатерина Кошантин хэдэхэн жэлэй саана Улаан-Үдын кооперативна техникум дүүргэһэн юм. Тэрэ мүнөө табадахи разрядтай тогоошон. Бууза, пельмени хэхээр дүршэһэн. Тэрэнэй бэлдэһэн эдеэн олоной һайшаалда хүртэһэн лэ байдаг.

Лидия Юмашина шүлэ шанахадаа бэшэнһээ үлүү шалгардаг. Тогоошод Галина Андреева, Валентина Смирнова гэгшэд мүн лэ ажалдаа харюусалга ехэтэйгээр хандана. Тобшолон хэлэхэдэ, энэ столовын коллектив ажалшадай эрилтые хангаха гэһэн тон харюусалгатай ажал хэжэ байһанаа һайн ойлгожо, ехэ эбтэйгээр хүдэлнэ.

Гомдолойнь дэбтэрэй хуудаһануудые иража харахада орошод, геологууд, холын хото городуудһаа ишэ ерэһэн айлшадшье столовын коллективтэ баяр һайшаал хүргэһэн байха юм. «Дуратай эдеэгээ захижа абаабди. Тогоошод Е. Кошантин, Г. Андреева гэгшэдэй шанаһан эдеэн һайн шанартай, амтатайшье байгаа. Саашадаа энэ хэбээрээ хүдэлжэ байгты» гэжэ ажалшадай бэшэһэн мүрнүүдые уншахада баясахаар даа.

Баунтын аймагай түб Багдарин һууринда хүдэлдэг энэ столово тээшэ үдэр, үдэшэньшье хүн зон олоороо алхална. Дуратай эдеэгээ захижа, столовын коллективтэ һайниие хүргэн гаранад. Энэ столовын коллектив юһэдэхи табан жэлэй дүрбэдэхи тодорхойлхы жэлэй түрүүшын үдэрһөө бүри эдэбхитэйгээр ажаллажа байна.

К. ЖАМЬЯНОВ.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: бэрхэ тогоошон Е. Кошантин ажалдаа; элдэб зүйлэй эдеэн шанагдажа байна; тогоошон Л. Юмашкина.

С. БАЛДУЕВАЙ фотонууд.

ШАНАЙ ҺУРГУУЛИ

Хэжэнгын Хоца Намсараевай нэрэмжэтэ дунда һургуули республикымнай эгээл томо һургуулинуудай нэгэн юм. Мүнөө үедэ энэ һургуулида мянга гаран һурагшад һурадаг, харин жэл бүхэндэ зуу гаран зон 10-дахи класс дүүргэжэ гарадаг. Дүүргэгшэдэй олонхинь дээдэ һургуулинуудта ородог байха юм. Жэшээлхэдэ, 1973 ондо дүүргэһэн 107 хүнэй 51-ниинь дээдэ һургуулинуудта ороо. Һуралсал-хүмүүжүүлгын хүдэлмэри ябуулха талаараа энэ һургуули аймаг соогоо түрүү юм.

Энэ хадаа тус һургуулиин багшанарай коллективэй ажалдаа оролдосотойгоор хандан, багшын үндэр үүргые дүүргэхэ гэжэ үнэн зүрхэнһөө оролдодогойнь гэршэ.

Энэ жэлдэ һургуули найман жэлэй ба дунда боложо хубаагдаһан байна. Мүнөө үедэ дунда һургуулинь шэнэ һаруул байшанда хэшээлнүүдээ үнгэргэжэ эхилээ. Һайнаар түхеэрэгдэһэн кабинедүүдтэй, уужам спортын залтай шэнэ һургуули олоной баяр татан, һурагшадта арад зоной бэлэглэһэн ехэ бэлэг болоо.

Һургуулиин директор Д. Г. Баяртуевай хүтэлбэри доро багшанар үхибүүдые хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ түрэлхидые эдэбхитэйгээр хабаадуулха ажал хүдэлмэри үргэнөөр ябуулдаг.

Хоёр зуу гаран түрэлхидэй сугларһан суглаан дээрэ гүрэнэй Буряадай багшанарай институдай доцент А. В. Данчинов «Һурагшадые хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ гэр бүлын үүргэ», һургуулиин директор Д. Г. Баяртуев «1973—74 һуралсалай жэлдэ түрэлхидэй ба һургуулиин зорилго» гэһэн элидхэлнүүдые хээ. Жэшээ, баримтануудтай элидхэлнүүдые сугларагшад ехэтэ һонирхон шагнаа.

Түрэлхид П. Г. Молчанова, Г. С. Сангадиев, Р. Ц. Сампилон, П .Д. Раднаев гэгшэд үгэ хэлэхэдээ, үхибүүдые һургаха, хүмүүжүүлхэ хэрэгтэнь һургуулида түрэлхидэй зүгһөө туһаламжа ехээр үзүүлхэ, гэр байрадаа, олоной газарта үхибүүдэй журам эбдэхэ ябадалтай эбсэхэгүйе уряалаа. Һургуулиин дэргэдэ түрэлхидэй лектори нээхэ гэһэн һанамжа тэдэнэр дурадхаа.

Р. ЦЫМПИЛОВ.

ИЗРАИЛЬ: ЭЭЭРХЭГ ТҮРИМХЭЙ ЯБУУЛГАНУУДАЙ ХОЙШОЛОНГУУД

Араб оронуудта добтолһон Израилиин һүүлэй дайн тэрэнэй экономикын хүндэ хүшэр байдалые бүри хэсүү бэрхэтэй болгоо. Тель-Авив байлдаанай час бүхэндэ 10 миллион долларой гаргаша хэжэ, октябриин дайнай үеэр хамта дээрээ 5 миллиард шахуу долларой гарза хохидолдо орохо баатай болоһон байна. Буу зэбсэгүүд, сэрэгэй техникэ бүри олоор бүтээгдээ, мэргэжэлтэй хүдэлмэришэд армида олоор татагдаа. Эдэ бүгэдэнһөө уламжалан, хүн зоной хэрэглэдэг продукци үйлэдбэрилгэ Израилиин завод, фабриконуудта хахадһаа ехээр хороогдоо. Транспортын талаар Израильда ехэ бэрхэшээлнүүд тохёолдонхой. Юуб гэхэдэ, сэрэгүүдые, һомо хэрэгсэл зөөхын тула нилээд олон автомашина хэрэгтэй болоһон байгаа. Эдэ эрилтэ зарим тэдышье хангаха зорилгоор ашаанай хоёр мянган машина США-да, Баруун Европын оронуудта яаралтайгаар захиха баатай болоһон байна.

Горючиин дуталдаһан дээрэһээ транспортда, бүхы экономикодонь горитой бэрхэшээлнүүд тохёолдон Синайн хахад арал дээрэхи Эйлат гэдэг порт худар далайн замаар нефть (абтадаг газарнуудһаань) зөөлгые Израиль ноябрин 15-һаа болюулха ушартай болоһон байха юм. Тиимэһээ энэ портдо Иранһаа нефть зөөжэ асарха аргагүй болоо. Түлишэ хэрэглэлгэ хизаарлахын тула Израилиин правительство нефтепродуктнуудай сэн 60 процентээр, электрын эшэ хүсэнэй түлөөһэ — 30 процентээр нэмээгээ. Үмсын автомашинануудые хэрэглэлгэ хизаарлагдаа. Саашадаа сэрэгэй транспортдашье бензин хэрэглэлгэ хизаарлагдажа магад.

Газетэнүүдэй бэшэһэнэй ёһоор, орон доторнь түүхэй эд мүн лэ ехээр дуталдана. Жэшээлхэдэ, Эйлат шадарай шахтануудһаа химическэ промышленностиин предприятинуудта серэ эльгээгдэхэеэ болёо.

Предприятинуудай хаагдажал байһан тухай. Фирмэнүүдэй доройтожо, үйлэдбэриин хороогдожо байһан тухай мэдээсэлнүүд Израилиин газетэнүүдтэ олоор гарана. Хүн зоной ходо хэрэглэдэг зүйлнүүдэй багаар үйлэдбэрилэн гаргагдадаг болоходо, валютын орошо хороно. Араб арадуудтай талархалгын тэмдэг болгон, Африкын диилэнхи олон оронууд Израильтай дипломатическа харилсаагаа таһалаа, тэрээнтэй хэдэг худалдаа наймаан нилээд хороо. Эдэ ушарнууд эндэхи байдалые бүри бэрхэтэй болгоно. «Израиль экономическа бүри ехэ хашалтада орожо захалаад байна. Юундэ тиигээб гэхэдэ, Африкын оронууд дипломатическа ябуулгануудһаа гадна, мүн экономическа хорюул хүшөөлэлтэнүүдые хэжэ эхилээ» гээд Каирай «Аль-Ахрам» газетэ һаяхан бэшээ һэн.

Алим жэмэсүүдые ондоо оронуудта худалдалгынгаа хороһонһоо уламжалан, израилиинхид угаа ехэ гарзада ороно. Ургаса хуряалгын түлэг үеэр дайн байлдаан болоо. Транспортын үгыһөө шалтагаалан, портнууд худар эльгээгдээгүй хэдэ мянган тонно фрукт складууд соогуур үжэшоо.

Ондоо оронуудта эд товар худалдалгын хороһонһоо уламжалан, дайнай болоһон гурбан неделиин турша соо Израиль 250 миллион долларой гарза хохидолдо оронхой. Ондоо оронуудта Израилиин худалдадаг юумэнүүд бүхыдөө 1973 ондо 35 процентээр хороһон байгаа. Мүн дабдээрэхи мэдээнүүдэй ёһоор, үнгэрөөшэ жэлдэ Израилиин гадаадаһаа худалдан абаһаниинь бусад оронуудта худалдаһанһаа 2.500 миллион доллароор ехэ байба.

Дайн байлдаанһаа шалтагаалан тохёолдоһон экономическа бэрхэшээлнүүд урдань хэзээшье үзэгдөөгүй ехэ хэмжээтэй болонхой. Энэнь хамагай түрүүндэ ажалшадай байдалые улам муудхаана. «Олон тоото хүдэлмэришэд дайнай һүүлээр хүдэлмэригүйдэн ядарна» гэжэ профсоюзуудай хүтэлбэрилэгшэдэй нэгэн Бен Агарон мэдэрһэн байха юм. Үйлэдбэриин хороогдожо байһан предприятиһаа хүдэлмэришэд олооро гаргагдахаар хараалагдана. Тиихэтэй хамта элеэ хоолой продуктнуудай, бусад шухала зүйлнүүдэй үнэ сэн хүндэрнэ. Мүнгэнэй үнэ унана. Франс Пресс агентствын Тель-Авивтахи корреспондентын бэшэһэнэй ёһоор, «Дайнһаа уламжалан мүнгэнэй үнэ бүри ехээр унаа. Энээнһээ болоожо, Израиль ехэ түбэг бэрхэшээлнүүдые үзэнэ». Элүүрые хамгаалгада, гэгээрэл ба социальна хангалгада һомологдодог мүнгэнэй хэмжээн ехээр хороно. Сэрэгэй уялгата урьһаламжын, ороноо хамгаалгада зорюулагдаха «һайн дуранай» урьһаламжын хүшэр түлөөһэнүүд, гүрэнэй һанда ородог бусад татаринууд ажалшадай хүзүүн дээрэ тохогдоно.

Тель-Авивһаа абтаһан мэдээсэлнүүдһээ харахада, хархис сионис этэгээдүүд буу зэбсэгүүдые яаралтайгаар түхеэрһэн зандаа. Тэрэнь ороной экономикодо угаа муугаар нүлөөлнэ. 1973—74 онуудай финансын жэлдэ Израилиин сэрэгэй бюджет 6.350 миллион израиль фунт байхаар урда тээнь баталагдаһан аад, харин октябриин дайнай дүүрэһэнэй һүүлдэ парламентын шиидхэбэреэр 9 миллиард фунт болгогдон нэмээгдээ (1 израиль фунт 0,25 тухай доллар болодог). Ерэхэ 1974—75 онуудай финансын жэлдэ сэрэгэй гаргашанууд 10 миллиард фунт болохоор хараалагданхай. Тэрэнь ороной бүхы бюджедэй 60 шахуу процент болоно. «Коммерсдю Левант» газетын бэшэһэнэй ёһоор, «эдэ мүнгэнэй зарим хубиие суглуулхын тула Израилиин правительство угаа ехэ татари түлөөһэндэ дарагдаһан зоной — налог түлэгшэдэй хармаание бүри саагуур һуулиха ушартай болохо байха».

Сэрэгэйхидэй эрилтээр суглуулагдаха энэ мүнгэнэй бага бэшэ хубинь США-һаа абтаха урьһа, зээлиин мүнгөөр бүглэгдэхэ юм ха. Энэнь Тель-Авивай экономикые Америкын Холбоото Штадуудһаа бүри ехээр дулдыданги болгоно. Тель-Авивта сэрэгэй «онсо» туһаламжа үзүүлхын тула 2.2 миллиард доллар һомолхо гэһэн хуулида США-гай президент һаяхан, декабриин һүүл багта гар табяа. Һүүлэй дайнай үеэр Израилиин алдаһан буу зэбсэгүүдые дахинаа хүсэлдүүлхэ түлөөһэндэ тэрэ мүнгэнэй горитой хубинь зорюулагдаха юм. Эдэ урьһа зээлинүүдээр гүрэнэй үри зээли түлэгдэжэ, ажалшадай хүзүүн дээрэ тохогдохо. Өөһэдын зонхилогшодой ээрхэг түримхэй хараа шэглэлэй хойшолонгуудые Израилиин улад зон удаан саг соо амасаха ушартай болоно.

С. КУЛИК,
ТАСС-ай шэгжэлэгшэ.

АЖАЛШАДАЙ БЭШЭГҮҮДҺЭЭ

ОРОЛДОСОТОЙ ҺАЙНААР...

Галина Борисовае Хоринн аймагай Тээгдэ нютагта танизагүй хүниие олохонь бэрхэтэй. Энэ нүхэр эндэхи соёлой байшанда киномеханигаар олон жэлэй туршада таһалгагүй хүдэлжэ, улад зондо кинофильмнүүдые харуулха талаар һайн дүй дүршэлтэй боложо шадаа. Ажалдаа үнэн сэхээр, оролдосотой һайнаар хандажа, нютагай хүн зоной дунда хүндэтэй болонхой.

Үдэр бүри хоёр дахин кино харуулдаг заншалтай. Шэнэ фильмүүдэй ерэхэдэ, үдэртөө гурбан сеанс үнгэргэдэг байна. Тиигэхэ зуураа шадаал һаа, кино һайнаар харуулхые хүсэжэ ябадаг юм. Соносхолнуудые шэмэглэн бэшээд, хүнэй ябасатай газарнуудта үлгэдэг. Тиигэхэдэнь хүнүүд кинодо олоор суглардаг байна. Эдэ бүгэдын ашаар олзо оруулха һара, квартал бүхэнэй түсэбые үлүүлэн дүүргэдэг болонхой.

Киномеханик Галина Борисова даалгабарита ажалаа хараад лэ ябадаггүй, ниитын хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаадалсадаг һайн һайхан заншалтай юм. Ажалша бэрхэ энэ эхэнэр аймагай киносетиин дирекциин зүгһөө нэгэнтэ бэшэ магтаал һайшаалда хүртэһэн байна.

Ц-Х. ГОМБОДОРЖИЕВА,
хүдөө бэшэгшэ.

„БУРЯАД ҮНЭНДЭ" БЭШЭҺЭНЭЙ ҺҮҮЛЭЭР

„ҺАЙЖАРУУЛХААР БОЛОО"

Иимэ гаршагтай бэшэг манай газетын 1973 оной декабриин 13-най номерто толилогдоһон байгаа. Захааминай аймагай Цахир тосхондо мүнөө үеын эрилтэдэ хүрэмэ, һайн соёлой байшан бии юм. Теэд соёлой энэ гуламтада биратай ажал ябуулагданагүй, лекци ба хөөрэлдөөн үнгэргэгдэнэгүй, уран һайханай бүлгэм хүдэлнэгүй, кинофильм муугаар гаргагдана, соёлой байшан соо эмхи гуримгүй, хүдэлмэрилэгшэдынь ажалдаа халирхайгаар хандана гэжэ шүүмжэлэгдэһэн юм.

Энэ бэшэгэй мүрөөр хэмжээ абахынь тула Захааминай аймагай Соведэй гүйсэдхэхэ комитедтэ редакци хандаһан байна.

«Тус бэшэг соо хэлэгдэһэн баримтанууд булта зүб гэжэ элирүүлэгдэбэ. Соёлой байшангай хүдэлмэри һайжаруулха тухай асуудал Цахирай сельскэ Соведэй ээлжээтэ сесси дээрэ харагдажа, тэрэниие зүбшэн хэлсэлгэдэ депутадууд эдэбхитэйгээр хабаадалсаба. Тиигээд соёлой энэ гуламтын хүдэлмэри һайжаруулха талаар хэмжээнүүдые хараалһан тогтоол абтаа.

Даабарита ажалдаа халирхайгаар хандадаг байһан контролёр З. Доржиева аймагай киносетиин директорэй захиралтаар хүдэлмэриһөө сүлөөлэгдэбэ. Киномеханик Т. Лупсанова, кассир Ц-Д. Максарова гэгшэдтэ зэмэ тохогдоһон байна» гээд Захааминай аймагай ажалшадай депутадуудай Соведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ нүхэр Шурыгин К. М. редакцида мэдээсэбэ.

РЕТРАНСЛЯТОР БАРИГДАХАНЬ

СССР-эй хэлхеэ холбооной министерствын Гүрэнэй Союзна проектнэ институдай (ГСПИ) болон республикымнай радиотелевизионно дамжуулгын түбэй мэргэжэлтэд 1973 оной декабрь hарада РЦТА-70 түхэлэй ретрансляторнуудые бариха талмай Захааминай, Хурамхаанай, Баргажанай аймагуудта тодоруулhан байгаа. Тиин эдэнние бариха проекгно-сметнэ документаци 1974 оной август hара болотор бэлдэгдээд, тэрэнние барижа, ашаглалгада үгэхэ предприяти барилгаяа эхилхэ юм.

Тиимэhээ эдэ аймагуудай центртэ болон дүтэ шадарай хорёод километрэй зайда ажаhуугшад телевизор хаража байха аргатай болохонь.

Б. ЦЫРЕНДОНДОКОВ,
РРТЦ-гэй главна инженер.

САГ СООГОО

Ахын аймагай райпогой автолавкын жолоошон-наймаалагша О. Н. Цыремпилун хадын горхонуудай, сөөрэмүүдэй хүрэхэтэй али аймагайнгаа холын гүүртэ, отарануудай малшадта эд бараа, эдеэ хоолой зүйлнүүдые зөөжэ эхилдэг.

Хонишод, hаалишадта, адуушад болон мал адуулагшадта ерэхэдээ, автолавкын жолоошон тусхай графигай ёhоор хүдэлнэ. Тэрэ үдэр бүри холын али замда гарахадаа, хүшэр хүндэ ушарнуудтай дайралдана.

Ахын райпогой агитбригада ерэжэ, малшадта hайн программатай концерт харуулдаг байна. Жолоошон-наймаалагша О. Н. Цыремпилун тус агитбригадын бүридэлдэ оролсонхой, гоё hайханаар дуулажа байхыень харахат.

* * *

Киномеханик В. Ш. Пронтеев Сорок нютагай ажалшадта кинокартина харуулдаг юм. Сомоной Соведэй гүйсэдкомой баталhан графигай ёhоор, Боксондохи культбаза ошожо тэрэ кино харуулдаг болонхой. Тиин «50 лет Октября» колхозой малшад аймагтаа ерэhэн шэнэ кинофильмнүүдые саг соогоо хаража үрдиhэн лэ байдаг. Мүн Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой киномеханик В. Г. Хамаганов мал адуулагшадай дунда хүндэтэй болоо.

Аймагайнгаа холын гүүртэ, отаранuудта ажаллажа байгшадта саг соонь кинофильмнүүдые харуулжа байха зорилготойгоор тусхай конкурс соносхогдонхой. Түрүү hуури эзэлhэн киномеханигта Ахын киносетиин шан, бэлэгүүд барюулагдаха юм.

О. БЕРЕЗКОВ.

ОРОЖО ХАЙРЛЫТ!

Хяагта хото түүхэтэ-революционно, гоё hайхан угалзатай барилгануудаараа айлшадые hонирхуулдаг болонхой. Республикынгаа түүхээр hонирхогшод Улаан-Үдэ хотоhоо, аймагуудhаа олоороо ерэжэл байдаг юм. Зүгөөр хотодо ганцахан лэ «Дружба» гостиница бии юм.

Мүнөө аймагай арадай гэгээрэлэй таhагай үүсхэлээр спортын hургуулиин дэргэдэ экскурси болон аяншалагшадай буужа байха тусхай бааза нээгдэхэ болобо. Тэндэнь 55 хүнэй байрлаха комнатанууд эмхидхэгдэhэн, оро дэбисхэр бэлдэгдэhэн байна. Мүн аяншалагшадай мэдэлдэ радио шагнаха, шэнэ газетэ, журнал уншаха, шатар, даам наадаха комнато үгтэбэ.

Аяншалагшадай тус баазые штанг үргэлгөөр РСФСР-эй чемпион болоhон Н. Аносов даажа абанхай.

А. СУРМАЧ.

НЮТАГ НЮТАГАЙ hОНИН

ДАРХАШУУЛ—ТҮРҮҮ

Наphатын заhабарилга-барилгын участогай столярна цех квартал бүхэнэйнгөө түсэб үлүүлэн дүүргэнэ. Эндэ үнинэй хүдэлмэришэн Григорий Чебунинай хэhэн юумэн уранаар, hайнаар бүтээгдэhэн байдаг. Тэрэ hэльбэн заhагдажа байhан гэрнүүдэй сонхын рама, үүдэнэй можо гэхэ мэтые зохидоор тааруулдаг.

Нёдондо жэлэйнгээ даабари амжалтатайгаар дүүргэhэн нүхэр Чебунин энэ жэлдэ абаhан уялгаяа декабриин 5 болотор дүүргэхээр шиидэбэ.

—Коммунист Б. Петровой даадаг тус коллектив бусад бригаданuудай дунда түрүү hуури эзэлжэ ябана. Тиимэhээ 9-дэхи табан жэлэй тодорхойлхы жэлдэ манай дархашуул улам эршэтэйгээр ажаллаха зорилготой, — гээд тус участогай техник Г. Байбородин хөөрэнэ.

В. БАЙБОРОДИН.
Ярууна.

Нёдондонойхиhоо холо ехээр...

Улаан-Үдэ хотын хилээмэнэй 6-дахи завод үнгэрhэн жэлдэ түсэбhөө гадуур 320 тонно эдеэ хоолой зүйл гаргаhан байгаа. Тиин жэлэйнгээ түсэб 121 процент дүүргэhэн, 26 тонно гурил алмаhан юм. Заводой хүдэлмэришэдэй дунда дэлгэрhэн социалис мүрысөөндэ А. Симухинагай хүтэлбэрилдэг коммунис ажалай бригада түрүү hуури эзэлhэн байна.

КПСС-эй ЦК-гай Хандалгада харюу болгон, тодорхойлхы жэлдэ нёдондонойхиhоо 195 мянган түхэригэй продукци ехээр гаргаха зорилго заводой хүдэлмэришэд хараалаанхай.

П. КАЗАРИНОВ.

АРТИСТНАР АЙЛШАЛБА

Һаяхан Тээгдэ тосхондо республикымнай филармониин бүлэг артистнар ерэжэ, hонирхолтой концерт харуулба. Нааданда ерэhэн залуушье, наhатайшье зон концертын эхилхые хүлеэжэ ядан hууба.

Уданшьегүй хилэн хүшэгэ нээгдэжэ, концерт эхилбэ. Ород, буряад арадай шэнэ-шэнэ дуунууд зэдэлжэ, олон шүлэгүүд уран hайханаар уншагдаба. Гоё hайхан хатарнууд гүйсэдхэгдөө.

Буряад арадай дуунуудые хонгёо hайханаар дуулаhан Владимир Санжиев суглараг-шадта илангаяа hайшаагдаба. Ажалшад артистнуудта баярые хүргэн, согтой хүхюунүүд тараа hэн.

Ц.-Х. ГОМБОДОРЖИЕВА.
Хориин аймаг.

МЕДАЛЬДА ХҮРТЭБЭ

Хойто-Байгалай коопзверопромхозой ангуушан Н. З. Петров, Прибайкалиин коопзверопромхозой ангуушан Н. Г. Шангин гэгшэд 1972—1973 онуудай олзоборилгын хаhада амжалта туйлаhанайнгаа түлөө СССР-эй ВДНХ-гай главна комитедэй 1973 оной декабриин 15-да баталагдаhан тогтоолой ёhоор, тус тустаа бронзо медаль болон 50 түхэриг мүнгэн шанда хүртэбэ.

Үнгэрhэн агнууриин үедэ Буряадай коопзверопромхозуудай трестын ажахынууд 363.500 түхэригтэ ангай арhа тушааха түсэбтэй байhан hаа, тэрэнээ 405.763 түхэригтэ хүргэжэ, жэлэйнгээ даабари 107,9 процент дүүргэhэн байгаа. 69.707 хэрмэн, 1.097 үен, 4.937 шандаган, 2.776 hолонго, 397 шара үнэгэн, 2.788 булган болон 45.561 ондатра баригдаhан байна.

Ангуушад Петров, Шангин урьха, хапхаан, занга хэрэглэдэг.

Нүхэр Шангин 400 түхэригтэ ангай арhа тушааха түсэбтэй байгаа hаа, тэрэнээ 4.007 түхэригтэ, Петров — 2.261 түхэригтэ (түсэбынь 350 түхэриг) хүргэhэн байна. Шангин 50 хэрмэ, 105 булга, Петров 76 хэрмэ, 26 булга, 314 ондатра бариhан байгаа.

Ангуушан Петров 9-дэхи табан жэлэйнгээ түсэб 1973 оной ноябриин 1-дэ дүүргэнхэй. Табан жэлэй туршада 5.750 түхэригтэ агнуури хэхэ байhан hаа, тэрэнээ 6.478 түхэригтэ хүргэжэ шадаа.

1973—1974 онуудай агнууриин хаhада Шангин Петров хоёр түрүүшүүлэй зэргэдэ ябаhаар.

М. ГЫЛЫКОВ,
Буркоопсоюзай коопзверопромхозуудай трестын агнууриин таhагай охотовед.

СОВЕТ АРМИИН, ДАЛАЙН-СЭРЭГЭЙ ФЛОДОЙ ҮДЭРЫЕ УГТУУЛАН

Сэрэгэй нэгэдэхи классай мэргэжэлтэ сержант-комсомолец Николай Резкий гэгшын (зураг дээрэ — баруун гарhаа) командалдаг расчет ракетнэ техникэ түгэс шудаланхай. Ракетнэ расчедой дайшалхы мэргэжэл дээшэлүүлхэ хэрэгтэ сагай минута бүхэнние аша үрэтэйгөөр хэрэглэхэ гэжэ тэрэ оролдодог.

ТАСС-ай фотохронико.

Хилын саанаhаа

• телефон • телеграф • радио

ГАВАНА

АНАП-ай ПЛЕНУМ

ТАСС

Республикын хүдөөгэй ажалшадые нэгэдүүлдэг ехэ эмхиин — Кубын газар ажал эрхилэгшэдэй национальна ассоциациин (АНАП) пленум эндэ хүдэлмэреэ эхилбэ. Революциин эдээндэ үгэhэн газар дээрэ Кубын таряашад ажаллана. Эдэнэр социализм байгуулгада эдэбхитэйгээр хабаадана.

Ороной элдэб провинцинуудhаа 250 делегат пленумэй хүдэлмэридэ хабаадажа байна. АНАП-ай нёдондо жэл болоhон IV съезд дээрэ табигдаhан зорилгонуудай ямараар бэелүүлэгдэжэ байhан тухай асуудалые эдэнэр зүбшэлхэ. Кубын Компартиин ЦК-гай гэшүүн, АНАП-ай түрүүлэгшэ Хосе Рамирес Крусай түрүүлэлгэ доро пленум хүдэлмэрилнэ.

ВАШИНГТОН

Америкын „мартагдашаhан эрхэтэд“

ТАСС

4—5 миллион наhажаал американецууд үгытэй ядуу байдалда ажаhууна гээд США-гай конгрессэй гэшүүн К. Пеппер мэдээсээ. Эдеэ хоолой зүйлнүүдэй, медицинскэ хангалгын үнэ сэнгэй, гэр байрын түлбэриин таhалгаряагүй хүндэржэ байhан дээрэhээнь наhатай американецуудай байдал улам муудана.

Федеральнашье, нютагайшье засаг захиргаан эдэнэртэ туhаламжа үзүүлнэгүй. Пепперэй баримтануудай ёhоор, нютагай засагай зургаануудай гаргашалдаг мүнгэнэй оройдоол 1 процент хүрэхэгүй хубинь Америкын «мартагдашаhан эрхэтэдтэ» зорюулагдан гаргашалагдана.

МЕХИКЭ

Ф. Кастро „Сьемпре“ журналай корреспонденттэй хөөрэлдэбэ

ТАСС

Кубын Коммунис партиин ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь, Революционно правительствын премьер-министр Фидель Кастро Мексикын «Сьемпре» журналай корреспонденттэй хөөрэлдэхэдөө, тодорхойлон хэлэхэдэ, Кубын, США-гай хоорондохи харилсаан тухайда тогтоhон байна. Кубые хашаха гэhэн экономическа политика Холбоото Штадууд бэелүүлхэдээ, hүүлэй hүүлдэ өөhэдөө гарзатажа hалаа.

Кубын ба Латиин Америкын оронуудай хоорондохи харилсаа хүгжөөхэ шухала гэжэ Кубын Компартиин ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь хэлэбэ. Тиихэдээ Америкын гүрэнүүдэй эмхеэр энэ хэгдэхэ ёhогүй.

Гүрэнэй урбалтын хэгдэжэ, хуулита правительствын унагаагдаhанай hүүлээр Чилидэ хүндэ хүшэр байдалтай болоод байна. Хархис сэрэгүүд хардалга, мүрдэлгэнүүдые хэнэ гэжэ Фидель Кастро хэлэбэ. Чилиин арад «фашис диктатурые удаан тэсэжэ байхагүй» гээд найдажа байhанаа тэрэ мэдүүлээ.

БОНН

Эб найрамдал хангахын түлөө

ТАСС

Баруун Германиин түрүү үзэлтэй «Ферлаг-марксистише блеттер» гэдэг хэблэл КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежневэй хэлэhэн үгэнүүдэн суглуулбарие «Революционно ба эб найрамдалда дуратай бүхы хүсэнүүдэй нэгэдэлэй түлөө КПСС тэмсэнэ» гэhэн гаршагтайгаар барлаба.

Баруун Германиин коммунистнуудай «Унзере цайт» газетэ энэ суглуулбариин хэблэгдэн гараhан тухайда статья тунхаглаа. Л. И. Брежневэй хэлэhэн үгэнүүд уласхоорондын коммунис ба хүдэлмэришэнэй хүдэлөөнэй, түрүү үзэлтэй, сүлөөрэлгын бүхы хүсэнүүдэй нэгэдэл бэхижүүлхэ асуудалнуудта — эб найрамдалай болон уласхоорондын аюулгүй байдалай түлөө тэмсэлэй үндэhэн шухала асуудалнуудта зорюулагданхай.

Социализмын түүхэтэ амжалтануудые туйлалгада, эб найрамдал хангалгада, уласхоорондын оршом соо добжэлтын хүсэнүүдэй булижа гаралгада Л. И. Брежнев ехэ туhа хүргэнэ гээд газетэ тэмдэглэнэ.

НЬЮ-ЙОРК

Правительство тушаалhаа бууба

ТАСС

Сайгонhоо ороhон мэдээсэлнүүдэй ёhоор, Урда Вьетнамай правительство тушаалhаа бууба. Урдын правительствада премьер-министр байhан Чан Тхиен Кхиемдэ шэнэ правительство бүридүүлхыень даалгагдаа.

ДЭЛХЭЙН ОРОНУУДАЙ hОНИНУУД

БЕРЛИН. ГДР-эй Уран зурагай искусствын хүдэлмэрилэгшэдэй холбооной, СССР-эй Уран зураашадай холбооной хоорондо 1974 ондо хэгдэхэ харилсаа холбооной түсэбтэ гар табигдаа.

РИМ. Дэлхэйн хоёрдохи дайнда эрэмдэг болоhон 4 мянга шахуу хүн Италиин ниислэл хотодо митинг үнгэргэн, пенсиинь дээшэлүүлхэ, медицинскэ туhаламжыень hайжаруулха эрилтэ табиба.

ПАРИЖ. Франциин баруун районуудта бороо хура ехээр орожо, үер болобо. Морле хотынхид илангаяа ехэ аюул усалда ороо.

Кемпере хотын түбэй кварталнууд үертэ абтаа. Хэдэн хүн үхөө.

БАГДАД. Ирагай хүгжэлтын түсэбтэ шэнэ табан жэлэй (1975—1979 онууд) турша соо орон дотор радио-дамжуулга, телевидени хүгжөөлгэдэ ехэ анхарал хандуулагдаха байна. Энэ талаар 105 миллион динар hомологдоо.

САН-ХОСЕ. Хэблэлэй мэдээнүүдэй ёhоор, 1973 ондо Коста-Рикэдэ үргэн хэрэглэлэй эд бараанай эдеэ хоолой зүйлнүүдэй үнэ сэн 100 процентээр хүндэрhэн байна.

ГАВАНА. Кубын, Швейцариин хоорондо агаарай зам харилсаатай болохо тухай хэлсээндэ гар табигдаба.

ТРИПОЛИ. Нефтиин асуудалаар Бүхэафрикын нэгэдэхи конференциин заседани эндэ боложо дүүрэбэ. Африкын нэгэдэлэй эмхиин (ОАЕ) Министрнүүдэй Соведэй февралиин 25-да Эфиопиин ниислэл хотодо нээгдэхэ сесси дээрэ хаража үзэгдэхэ хэдэ хэдэн зууршалгануудые делегадууд абаhан байна.

Африкын оронуудые нефтеэр хангаха хэрэгые залан хүтэлбэрилгын хэмжээнүүдые конференци абаа.

ЯУНДЕ. 1960 онhоо хойшо Камерунда хүн зоной хүртэсэдэ дундуур зэргын олзо доход 2 дахин дээшэлhэн байна. Мүнөө үедэ энэнь жэлдээ 245 ам. доллар болоо гээд Камерунай түсэблэлгын, хүгжэлтын министр Маикано Абдулайе мэдээсэбэ.

(ТАСС).

ТОКИО

ТОКИОГОЙ ХҮН ЗОНОЙ ТОО

ТАСС

1974 оной январиин 1-нэй байдалаар Японой ниислэл хотын хүн зоной тоо 11.604.098-да хүрэhэн байна. Токиогой муниципалитедэй мэдээнэй ёhоор, hүүлшын жэлэй турша соо ондо 28.957 хүн нэмээ. Энэнь дайнай hүүлэй үе соо эгээн лэ бага болоно гэжэ «Токиогой симбун» газетэ тэмдэглэнэ. Энээнэй гол шалтагааниинь юуб гэбэл, промышленна үйлэгдэлнүүдhээ уламжалан, Токиодохи агаарай муухай болоhон дээрэhээ улам олон хүнүүд хүдөө нютагта ажаhуухые эрмэлзэнэ. Гэхэ зуура hүүлэй үедэ хото городуудта юумэнэй үнэ сэн, гэр байрын түлбэри улам хүндэрhэн байна.

Уласхоорондын шэнжэлэл

ЗҮРИЛДӨӨН УЛАМ ХУРСАДАНА

Холбоото Штадууд 13 капиталис ороной — нефть хэрэглэдэг гол гүрэнүүдэй зүблөө Вашингтондо зарлаhан байгаа.

Империалис гүрэнүүдэй хоорондохи гүн ехэ зүрилдөөнүүдые элирхэйлэн харуулдаг арсалдаануудые энэ зүблөөн дабан гаража шадаагүй. Дүн гаргаhан коммюнике баталан абахын тулада зүблөөгөө нэгэ үдэрөөр hунаая гэжэ энэ зүблөөндэ хабаадагшадые аргадаха баатай болoгдоо hэн. Капиталис дэлхэй дээрэ дэлгэрhэн элшэ хүсэнэй дутталдалые hуларуулха hэдэлгэтэй зарим тэды хэмжээнүүд энэ коммюнике дотор хараалагдана. Гэбэшье зүблөө эмхидхэгшэд hанаhан гол зорилгодоо хүрэжэ шадаагүй. Энэ зорилгонь ямар байгааб гэхэдэ, США-гай хүтэлбэри доро капиталис гүрэнүүдэй «картель» байгуулжа, нефть малтан абадаг оронуудта, нэн түрүүн араб оронуудта хашалта даралта хэхэ зорилго табигдаhан байгаа бшуу.

Энэ hэдэлгэдэ эсэргүүсэн, Франци эрид шууд харюу үгөө. Вашингтондо зарлагдаhан зүблөөндэ «даншье hаа үсөөн оронууд» хабаадалсана, элшэ хүсэнэй дуталдалhаа гараха арга зам оэдэрхэдээ, үргэн ехэ түлөөлэлгэтэй зүблөө зарлаха хэрэгтэй. Тэрээндэ нефть малтан абадаг, газаашань гаргадаг уласхоорондын организацинууд болон оронууд хабаадалсаха зэргэтэй гэжэ тэрэ дурадхаа. Ушарынь гэхэдэ, США ба Канада хэрэглэмжэеэ өөhэдынгөө нефтеэр гол түлэб хангадаг юм. Харин энэ уулзалгада хабаадалсаhан бусад оронууд хэрэглэмжынгээ 80 процент нефтине ондоо тээhээ, ехэнхидээ Дүтын Зүүн зүгэй оронуудhаа асардаг байна.

Гэхэ зуура Вашингтондо болоhон зүблөөн дээрэ гансашье нефть тухай хөөрэлдөөн болоо бэшэ. «Вашингтон пост» газетын тэмдэглэhэнэй ёhоор, Баруун Европын оронууд ба Японтой байгуулhан харилсаануудта Холбоото Штадууд зонхилхы үүргэ дүүргэхэ байhанаа батадхан харуулхые оролдоо, энэнь хэлсээнүүдэй гол темэнь болоhон байгаа.

Гэбэшье эдэ hэдэлгэнүүд Америкэтэй харилсаа байгуулhан оронуудан зүгhөө улам ехэ эсэргүүсэлтэ абана. Вашингтондо болоhон уулзалгын дүнгүүдые тайлбарилхадаа, олохон шэнжэлэгшэд Атлантическа холбоондо ба «ниитэ дэлгүүртэ» үзэгдэдэг зүрилдөөнүүдэй улам хурсадажа байhые тэмдэглэнэ.

Элшэ хүсэнэй дуталдалай асуудалнуудые бодотоор шиидхэхын тулада энэ зүблөөн эли бодо үрэ дүнгүүдые үгөөгүй юм. Харин 13 ороной хабаадалсаhан энэ зүблөөн тэдэнэй хоорондо горитой зүрилдөөнүүдэй бии байhые батадхан харуулаа.

Англи hунгалтын урда тээ

Англида hунгалтын урда тээхи хүдэлмэри ехэ яаралтайгаар ябуулагдана. Ушарынь гэхэдэ, общинануудай шэнэ палатые hунгахын тулада февралиин 28-да hунгагшад hунгуулиин урнануудта ерэхэ байна бшуу. Тиимэhээ ороной хоёр томо партинуудай — консервативна гү, али лейборис партинуудай — алиниинь удаадахи табан жэлэй турша соо засаг түрэеэ барижа байхаб гэжэ тодоруулхын тулада политическэ партинуд хүдэлмэреэ яаралтайгаар ябуулна.

Парламентые тарааха, болзорhоонь урид hунгалта үнгэргэхэ тухай февралиин 7-до соносхоhон консерваторнуудай правительство бодото дээрэ өөрынгөө политикын, нэн түрүүн экономикын асуудалаар буруу hүрэhые мэдэрээ бшуу. Гэбэшье консервативна партиин hунгалтын урда тээхи манифест доторшье, тэрэнэй толгойлогшонорой хэлэhэн олон тоото үгэнүүд соошье экономическа ба политическэ кризисые усадхаха тушаа тодорхой хэмжээнүүд тухай огто хэлэгдэнэгүй. Тэдэнэй өөhэдынь мэдэрhэнэй ёhоор, энэ кризис дэлхэйн хоёрдохи дайнай hүүлээр үзэгдэhэн эгээл хүшэр хүндэ кризис болоно.

Харин консерваторнууд, тэдэнэй хэблэл профсоюзуудта ба коммунистнуудта эсэргүү үргэн ехэ хүдэлмэри дэлгэрүүлhэн байха юм. Энэ хүдэлмэриин үедэ орон доторнь тохёолдоhон хүшэр хүндэ байдалай түлөө зэмые тэдэнэр профсоюзуудта, зүүнэй тала баримталдаг хүсэнүүдтэ тохохо hэдэлгэ гаргана. Салин хүлhэ дээшэлүүлхэ тушаа өөhэдынгөө эрилтэнүүдые дэмжэжэ, горнягуудай профсоюзай бүгэдэ ниитын забастовко эхилхэ гэhэн шиидхэбэри абамсаарнь тэдэнэр болзорhоонь урид hунгалта үнгэргэхэ тухай соносхоо hэн. Шахтернууд «оронние нүүрhэгүйгөөр орхёо», «нациин аша туhые хэрэгсээгээгүй» гэжэ тэдэние зэмэлээд, консерваторнууд энэ забастовкодо дурагүй этгээдүүдэй дурынь гутааха, тиигэжэ политическэ капитал олохо hанаатай юм. Тиихэтээ хамта тэдэнэр лейбористнуудай нэрэ хүндыень бууруулха гэжэ оролдоно.

Харин лейбористнууд орон дотор тохёолдоhон мүнөөнэй кризис хадаа консерваторнуудай правительствын эзэрхэжэ байhан гурбан жэл хахадан үрэ дүн болоно гэжэ тоолоно. Консерваторнуудай hайшааhан эрилтэнүүдэй ёhоор Англиин «ниитэ дэлгүүртэ» ороhон ушар ороной байдалые бүри муудхаагаа гэжэ лейбористнууд тэмдэглэнэ.

Великобританиин Коммунис парти мүнөөнэй кризистэй тэмсэхэ хэлбэришэгүй тодо программа зохёон хараалаа. Энэ парти hунгалтын хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаадалсана. Үнэ сэнгэй хойноhоо нарин шанга хиналта тогтосхо, сэрэгэй гаргашануудые хороохо, томо нэгэдэлнүүд ба банкнуудые гүрэнэй мэдэлдэ абаха, НАТО ба «ниитэ дэлгүүрhээ» Англи гараха, эб найрамдалай, түгшүүрилтэ байдал hуларуулгын гадаадын политика ябуулха гэhэн эрилтэнүүдые коммунистнууд табина. Хүдэлмэришэнэй хүдэлөөндэ түшэглэмөөр, ажалшадай аша туhада харюусамаар политика ябуулдаг тиимэ лейборис правительствын засаг түрэеэ гартаа абаха ябадал туйлахыень компарти уряална.

Аюултай түсэбүүдтэ үгтэhэн харюу

Үнгэрhэн долоон хоногой турша соо дэлхэйн олониитын анхарал Индиин океанда оршодог Диего-Гарсия гэжэ эгсэ хадалиг бишыхан арал тээшэ хандуулагдаhан байгаа. Энэ арал Великобританида хабаатай юм. Диего-Гарсия гэжэ арал Африкын, Азиин, Австралиин эрьеhээ, тухайлхада, адлирхуу холо газарта оршодог. Эдэ үдэрнүүдтэ Лондондо тусхай мэдүүлгын тунхаглагдаhантай дашарамдуулан, Индиин океанай уhаар угаагдадаг эрьенүүдтэй оронуудай арадууд эрид шанга буруушаалга хээ. 250 дүрбэлжэн километр талмайтай энэ бишыхан газарые США Англиин зүбшөөлөөр далайн-сэрэгэй томо бааза болгохо hэдэлгэтэй юм гэжэ Лондондо тунхаглагдаhан мэдүүлгэ сооhоо элирээ бшуу. Энэ бааза хадаа гансал Америкын сэрэгэй онгосонуудые, тэрэ тоодо авианосецуудые хангахаhаа гадна, мүн уhан доогуур тамардаг атомна лодконуудые хангаха байна. Эдэ бүгэдэ юу гэршэлнэб гэхэдэ, Диего-Гарсия арал дээрэхи баазада түшэглэн, Холбоото Штадууд бүмбэрсэг дэлхэйн энэ райондохи океан соогуур тамардаг шухалын шухала замуудые өөрынгөө хиналта доро абаха болоно бшуу.

Пентагоной энэ hэдэлгэ тухай Индиин океан шадар оршодог оронуудта мэдээжэ боломсоорнь олохон гүрэнүүдэй ниислэл хотонуудта эрид шанга буруушаалганууд хэгдээ. Бүхы Инди дотор митингнүүд үнгэргэгдөө. Пентагоной эдэ hанаашалганууд Индиин национальна аюулгүй байдалда сэхэ аюул тохёолдуулна гэжэ премьер-министр Индира Ганди хэлээ. Шри Ланка Республикын премьер-министр С. Бандаранаике США-гай президент Р. Никсондэ, Англиин правительствые толгоилогшо Э. Хит гэгшэдэ бэшэг эльгээжэ, Диего-Гарсия арал дээрэ сэрэгэй бааза байгуулха гэhэн шиидхэбэрээ болюулхыень уряалаа.

Индиин ба Шри Ланкын буруушаалганuудта Бангладеш, Индонези, мүн Азиин ба Африкын хэдэ хэдэн бусад оронууд нэгэдэhэн байна. Англо-Америкын хэлсээн Австралидашье шүүмжэлэл үүдхээ.

Диего-Гарсия гэжэ арал дээрэ США-гай сэрэгэй бааза байгуулха гэhэн түсэбүүдтэ үгтэhэн харюу Азиин оронуудай эб найрамдал бэхижүүлхэ, бүмбэрсэг дэлхэйн энэ райондо аюулгүй байдал сахиха эрмэлзэлтэй байhан тухай гэршэлнэ.

И. ЛАПИЦКИЙ,
Е. ЕГОРОВ,
С. ФРОЛКИН.
(ТАСС).